№ 126 (248)

Пятніца, 25 ліпеня 1997 г.

Выдаецца з ліпеня 1995 г. на беларускай і рускай мовах

Перыядычнасць — 5 разоў у тыдзень

Выдавец — ТАА "Народная воля"

Кошт: у кіёсках і крамах — 2000 руб., у індывідуальных гандляроў — свабодны.

Народная Воля

На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...

Якуб Колас

Сонца

	Усход	Захад
Віцебск	4.54	21.17
Магілёў	4.59	21.09
Гомель	5.04	21.00
Мінск	5.10	21.20
Гродна	5.26	21.34
Брэст	5.34	21.28

Апошняя квадра 28 ліпеня.

Незалежная экспертыза

Уладзімір КУЛАЖАНКА,
доктар эканамічных навук, прафесар

Чорная паласа

настала як у непасрэднай грашовай палітыцы, так і ў пераадоленні бюджэтнага дэфіцыту

Так званыя "новыя" эканамісты ўрада Рэспублікі Беларусь спрабуюць аздаравіць эканамічны стан краіны шляхам псеўданавуковых макраэканамічных рычагоў, якія з-за памылковасці і аднабаковасці падыходаў не толькі не прыносяць жадаемага плёну, а шкодзяць справе. Так, напачатку чэрвеня Нацыянальны банк з волі ўрада, імкнучыся прыцягнуць грашовыя сродкі насельніцтва для інвестыцый і ўскосна скараціць колькасць грошай, што знаходзяцца ў абарачэнні, устанавіў новыя павышаныя максімальныя працэнтныя стаўкі па тэрміновых укладах і дэпазітах насельніцтва ў дзяржаўных і камерцыйных банках да 50% гадавых у беларускіх рублях і 12% у замежнай валюце. Дырэктыву Нацбанка камерцыйныя банкі ўспрынялі, мякка кажучы, без энтузіязму і не спяшаліся ўводзіць абвешчаную норму. Але ці можа прыцягнуць народныя грошы ў банкаўскую сістэму прынятая норма? Безумоўна, не. Тая частка насельніцтва, якая мае невялікія зберажэнні, не можа не ўлічваць інфляцыю. Менавіта тое, што за студзень — май (па даных на пачатак чэрвеня) рэштка народных укладаў павялічылася на 22,5%, а інфляцыя, па афіцыйных даных, — на 35,2%. Атрымалася, што ўкладчыкі не зберaглі, а страцілі. Інфляцыя набірае абароты, а змаганне-бойка за ўраджай яшчэ наперадзе, і зноў спатрэбяцца эмісійныя крэдыты на трыльёны рублёў. Таму трымальнікі рублёў будуць шукаць для іх іншы ўжытак.

У чым жа тады справа? Пэўна, у тым, што на мікраўзроўні, на ўзроўні прадпрыемстваў, можна сказаць, не праводзіцца ніякіх зменаў: ні прыватызацыі, ні інавацый, ні структурнай перабудовы рэформаў — ну, ніякага прагрэсу няма.

Па той жа прычыне апошнім часам не дае станоўчых вынікаў і такая макраэканамічная мера, як пакрыццё бюджэту за кошт частага размяшчэння ДКА (дзяржаўных кароткатэрміновых аблігацый). Калі ў пачатку мая Міністэрства фінансаў зрабіла 57-ы выпуск ДКА на суму 250 мільёнаў рублёў, то ва ўмовах абвешчанага росту вытворчасці ў першым квартале аб'ём попыту на дзяржаўныя аблігацыі склаў 391,1 мільярда рублёў, а даходнасць ДКА для інвестараў — болей за 40%.

Аднак спад прамысловай вытворчасці ў маі, рост інфляцыі і неэфектыўнасць барацьбы з ёю толькі на макраўзроўні, павелічэнне аб'ёму нерэалізаваных тавараў, невяртанне крэдытаў (памеры толькі пратэрмінаваных дасягаюць зараз звыш 227 трыльёнаў рублёў) прывялі да таго, што два апошнія выпускі ДКА проста правалены, што будзе мець негатыўныя наступствы. Што гэта за правалы, відаць з наступных фактаў і лічбаў. Так, 17 чэрвеня Міністэрства фінансаў правяло 60-ы выпуск ДКА аб'ёмам 350 мільярдаў рублёў. Аднак заявак з боку камерцыйных банкаў на набыццё дзяржаўных аблігацый паступіла крыху болей як на палавіну выпуску — усяго на 192 мільярды рублёў.

Што рабіць, як ратаваць сітуацыю, дзе ўзяць грошы на пагашэнне 51-га выпуску ДКА, тэрмін якога настаў 26 чэрвеня? А пагасіць трэба было немалую суму — 480 мільярдаў рублёў, інакш давер да ДКА мог знікнуць зусім. І тады Міністэрства фінансаў прымае рашэнне ажыццявіць чарговы, 61-ы, выпуск ДКА праз які тыдзень — 25 чэрвеня і на вялікую суму — 800 мільярдаў рублёў. Але і гэты выпуск ДКА карыстаўся яшчэ больш нізкім попытам. Было пададзена заявак толькі на 282 мільярды рублёў. За мінусам прыбытку на аблігацыі ў дзяржаўны бюджэт паступіла толькі 200 мільярдаў рублёў. Тады Міністэрства фінансаў звярнулася да Нацбанка, каб ён прыняў удзел у даразмяшчэнні ДКА 61 і прыцягнуў да гэтай пільнай дзяржаўнай справы камерцыйныя і дзяржаўныя банкі. Даразмяшчэнне адбылося. Апроч Нацбанка ў ім прынялі ўдзел Белкамбанк, Беларусбанк, Белзнешэканомбанк і Абсалютбанк. Але размясціць поўнасцю выпуск аблігацый не ўдалося. Дзірка ў бюджэце не закрытая. Дэфіцыт бюджэту ў разліку на месяц складае 610 мільярдаў рублёў. А неўзабаве пачнецца чарговая бойка за ўраджай і спатрэбяцца вялікія грошы.

Як бачым, як у непасрэднай грашовай палітыцы, так і ў пераадоленні бюджэтнага дэфіцыту настала чорная паласа.

Не лепшая сітуацыя і ў валютнай палітыцы. Летась так званыя "новыя" эканамісты ўрада праводзілі такую адміністрацыйную палітыку, скіраваную нібы на ўтаймаванне інфляцыі, што не дала краіне ні замежнай валюты, ні цвёрдага беларускага рубля. Быў падарваны экспарт, а цэны пад канец мінулага і ў першыя месяцы гэтага года сталі расці, як на дрожджах. Пачаліся ліхаманкавыя пошукі папаўнення пустой дзяржаўнай валютнай касы. Былі найперш уведзены абмежаванні на куплю долараў у абменных пунктах з 500 долараў у адны рукі да двухсот. Маўляў, не будзе разбазарвацца валюта, што ёсць у банках. Ды і з боку немаёмаснай большасці насельніцтва такая мера выглядае як сацыяльная, бо скіравана супраць заможных. Але на справе створаны праблемы для летніх паездак грамадзянаў да сваякоў у краіны СНД і далёкае замежжа з-за адсутнасці вольнай канвертаванасці рубля. Апроч гэтага, абмежаванне ўдарыла па чаўнаках (тавар прывёз, прадаў, атрымаў рублі, а абмяняць іх на долары магчымасці няма наогул, бо большасць абменных пунктаў валюты не прадаюць, а толькі купляюць. Зноў ехаць па тавар немагчыма). З боку люмпенізаванай часткі народа гэта выглядае добра, а з боку дзяржавы — не, бо чаўнакі прывозяць у краіну як тавары, так і валюту. Новыя эканамісты ўрада падсякаюць надзейную крыніцу паступленняў у краіну валюты, вядома, не жадаючы гэтага. Але што зробіш — такі ўзровень прадбачлівасці і навуковасці сённяшняй эканамічнай палітыкі ўрада.

Не дае жаданых вынікаў рашэнне Нацбанка 30% купленай камерцыйнымі банкамі валюты прадаваць Нацбанку. Па сутнасці, няма чаго прадаваць. У абменных пунктах стаяць невялікія чэргі, бо мала надзеі, каб купіць валюту, а не прадаць. Не толькі вопытныя камерсанты, але і простыя людзі зразумелі, што, каб зберагчыся ад пражэрлівай інфляцыі, трэба набываць і назапашваць долары, а ненадзейныя рублі збываць. Толькі як купіць валюту? У абменных пунктах не прадаюць альбо гэтыя пункты зачынены наогул па "тэхнічных прычынах". На дапамогу прыходзяць вулічныя мянялы, у якіх заўсёды ёсць долары. Нягледзячы на ўсялякія забароны і штрафы, яны нікуды не зніклі і някепска пачуваюць сябе ў сітуацыі, штучна створанай урадам.

У валютнай палітыцы ў адносінах да грамадзянаў урад дзейнічае нібы па прынцыпу: са свету па нітцы — голаму сарочка. Распрацаваны вытанчаныя прыёмы па адабранню грошай у грамадзян. Каб з'ездзіць за мяжу і купіць, напрыклад, падношаны аўтамабіль, бо новы не па кішэні, грамадзянін павінен прадставіць мытнай службе даведкі банкаў на купленыя долары, прычым на кожныя 200 долараў паасобку, а за кожную даведку трэба заплаціць 100 тысяч рублёў. Пры куплі аўтамабіля набіраецца вялікая сума фактычна падатку.

Валютныя стасункі дзяржавы да прадпрыемстваў яшчэ болей заганныя. Па-першае, дзейнічаюць два валютныя курсы долара: біржавы і камерцыйны ды яшчэ ценявы. А па-другое, на саміх біржах як было, так і ёсць вызначэнне прыярытэтных пакупнікоў валюты. Біржы ў гэтых умовах ператвараюцца ў сацыялістычныя размеркавальнікі. Зразумела, такая форма валютнага рэгулявання можа скараціць імпарт, але яна не ў стане павялічыць экспарт, менавіта ад якога залежыць паступленне валюты дзяржаве.

Голад на валюту ў дзяржаве вышэйшыя чыноўнікі спрабуюць вырашыць няўдала і непрафесійна. Таму яны часам ужываюць і сілавыя спосабы. Так, як паведамляла адна з газет, вясной, калі ўзніклі ў горадзе Мінску цяжкасці з хлебам, кіраўнікі прадпрыемстваў горада сабраліся ў мэрыі і настойліва папрасілі (вядома так, як умеюць "вертыкальшчыкі") выдзеліць валюту на закупкі для горада хлеба.

Як бачым, валютна-грашовае рэгуляванне эканомікі праз макраэканамічныя адміністрацыйныя формы не дае жаданага плёну. Толькі змены ў самой вытворчасці, знясце ўсялякіх абмежаванняў з прадпрымальніцкай дзейнасці могуць аздаравіць эканоміку. Але на такія меры адміністрацыя пакуль не ідзе.

Стоп-кадр



Аркадзь Фёдаравіч Фралоў, Павел Еўстафавіч Цярэшчанка і Генадзь Нікіценка — розныя па ўзросту людзі, але аб'ядноўвае іх шматгадовая праца на гомельскім АТ "Гомельбудматэрыялы". Лёс звёў іх разам многа гадоў таму на тады яшчэ камбінаце будматэрыялаў. Утраіх былі некалі і прафсаюзнымі лідэрамі калектыву. А Генадзь Нікіценка да гэтага часу з'яўляецца старшынёй камітэта прадпрыемства.

Не забываюцца ў прафкоме аб ветэранах вытворчасці і вайны — яны частыя госці на прадпрыемстве. Кіраўніцтва "Гомельбудматэрыялаў" знаходзіць магчымасць аказваць дапамогу ветэранам.

На здымку: *ветэраны Аркадзь Фёдаравіч Фралоў, Павел Еўстафавіч Цярэшчанка і старшыня прафсаюзнага камітэта АТ "Гомельбудматэрыялы" Генадзь Нікіценка (у цэнтры).*

Фота Сяргея ХАЛАДЗІЛІНА, БелТА.

ЗВАРОТ
да беларускага народа

Паважаныя суайчыннікі!

27 ліпеня 1990 года Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь 12-га склікання прыняў Дэкларацыю аб дзяржаўным суверэнітэце Беларусі. Дзяржаўны суверэнітэт сцвярджаўся ў імя вышэйшай мэты — свабоднага развіцця і дабрабыту, годнага жыцця кожнага грамадзяніна на аснове забеспячэння правоў асобы ў адпаведнасці з Канстытуцыяй і міжнароднымі абавязацельствамі.

У адпаведнасці з Канстытуцыяй, Рэспубліка Беларусь — унітарная дэмакратычная прававая дзяржава, якая валодае вяршэнствам і паўнатой улады на сваёй тэрыторыі, самастойна ажыццяўляе ўнутраную і знешнюю палітыку.

На працягу стагоддзяў беларусы заўсёды імкнуліся да незалежнасці. Першым дзяржаўным утварэннем на тэрыторыі ўсходнеславянскіх плямёнаў было Полацкае княства, якое ўзнікла ў канцы першага тысячагоддзя і захоўвала сваю незалежнасць на працягу стагоддзяў. Вядомым у гісторыі было і Тураўска-Пінскае княства.

Літва, княства Наваградскае, княства Літоўскае і Наваградскае, Вялікае княства Літоўскае і Рускае, Жамойцкае і іншых зямель — пад такімі назвамі была вядома ў гісторыі наша краіна, якая шукала шляхі мірнага суіснавання ды супрацоўніцтва розных народаў і царкоўна-рэлігійных сістэм, ва ўмовах сярэднявечча стварыла унікальны ўзор палітычнага і грамадскага ладу. Але выгаднае геапалітычнае становішча Беларусі, якое прываблівала яе суседзяў, прыводзіла да таго, што Беларусь была "разменнай манетай" у імперскіх амбіцыях суседніх дзяржаў, якія змагаліся паміж сабой за валоданне яе тэрыторыяй.

Новы этап набыцця Беларуссю сваёй незалежнасці адносіцца да пачатку XX стагоддзя, калі 25 сакавіка 1918 года Рада БНР зрабіла спробу адрадзіць беларускую дзяржаўнасць, якая ў тагачасных складаных унутраных і знешніх умовах так і не была рэалізавана. Абвяшчэнне незалежнасці Беларускай Народнай Рэспублікі аказала ўплыў на развіццё нацыянальнай самасвядомасці.

Тагачасная ўлада перагледзела сваю палітыку ў адносінах да Беларусі, вынікам чаго стала ўтварэнне 1 студзеня 1919 года Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі, якая юрыдычна абвяшчалася незалежнай, суверэннай дзяржавай. На працягу першых гадоў яе існавання было шмат зроблена для развіцця дзяржаўнасці Беларусі, яе мовы і культуры, вырашэння сацыяльных праблем. З адсталай аграрнай ускраіны Расійскай імперыі за гэтыя гады яна ператварылася ў магутную аграрна-індустрыяльную рэспубліку. У той жа час яе нацыянальная самабытнасць паступова растварылася ў бяскрайніх абшарах Савецкага Саюза.

27 ліпеня 1990 года ў чарговы раз была абвешчана незалежнасць Беларусі, і сёння ў чарговы раз незалежнасць Беларусі апынулася пад пагрозай.

Прэзідэнт у выніку падмены паняццяў і фальсіфікацыі рэферэндуму дзеля задавальнення сваіх амбіцый абвясціў "дзяржаўнае свята" — Дзень Рэспублікі. Прычым ім стаў дзень вызвалення Мінска ад фашысцкіх захопнікаў — 3 ліпеня. Такім чынам, зніклі дзве даты: Дзень незалежнасці, які перанесены на 3 ліпеня, і Дзень вызвалення Беларусі ад "чумы XX стагоддзя". Апошнім прэзідэнт і яго паплечнікі нанеслі вялікую крыўду франтавікам — вызваліцелям рэспублікі і яе сталіцы, для якіх гэты дзень — святы.

Знішчэнне Дня незалежнасці — гэта толькі адзін са шматлікіх крокаў да ліквідацыі незалежнасці і суверэнітэту Рэспублікі Беларусь як дзяржавы, аб чым сведчаць практычныя дзеянні прэзідэнта.

Але ў жыцці беларусаў быў і застаецца дзень 27 ліпеня 1990 года! Гэта старонка ў нашай гісторыі. Калі мы хочам "людзьмі звацца" і хочам, каб нас паважалі іншыя, мы павінны паважаць сябе, сваю гісторыю.

Таму я заклікаю суайчыннікаў: дзе б вы ні былі 27 ліпеня, памятайце, што гэты дзень — наша нацыянальнае свята. Адзначаць яго ці не — справа асабістая, але памятаць пра яго і адстойваць суверэнітэт Беларусі як свайго роднага дома павінен кожны яе грамадзянін.

Няхай жывуць вольная незалежная Беларусь і яе народ!

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь 13-склікання С.ШАРЭЦКІ.

УКАЗ
ПРЭЗІДЭНТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
нумар 402
Аб назначэнні М.П.Корбута Міністрам фінансаў Рэспублікі Беларусь

1. Назначыць Корбута Мікалая Пятровіча Міністрам фінансаў Рэспублікі Беларусь, вызваліўшы яго ад пасады першага намесніка Старшыні Праўлення Нацыянальнага банка Рэспублікі Беларусь.

2. Прызнаць страціўшым сілу Указ Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 14 студзеня 1997 г. нумар 51 "Аб назначэнні М.П.Румаса выконваючым абавязкі Міністра фінансаў Рэспублікі Беларусь" (Збор дэкрэтаў, указаў Прэзідэнта і пастаноў Урада Рэспублікі Беларусь, 1997 г., нумар 2, арт.56).

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь А. ЛУКАШЭНКА.

23 ліпеня 1997 г.
г.Мінск

* * *

Корбут М.П. нарадзіўся ў 1948 годзе ў Слуцкім раёне Мінскай вобласці. Па нацыянальнасці беларус. Адукацыя вышэйшая. У 1977 годзе скончыў Беларускі дзяржаўны інстытут народнай гаспадаркі імя В.У.Куйбышава. Спецыяльнасць па адукацыі — фінансы і крэдыт.

Працоўную дзейнасць пачаў у 1966 годзе эканамістам дзяржданодаў Любанскага райфінаддзела.

З 1968 па 1969 год працаваў старшым эканамістам дзяржданодаў Бярэзінскага райфінаддзела, затым Мінскага аблфінаддзела.

З 1970 па 1972 год служыў ва Узброеных Сілах.

З 1972 па 1980 год — начальнік аддзела Мінскага аблфінаддзела.

З 1980 па 1992 год працаваў на розных пасадах Міністэрства фінансаў Беларусі, быў намеснікам міністра.

З 1992 па 1996 год — намеснік старшыні Кантрольнай палаты Рэспублікі Беларусь.

З 1996 года — першы намеснік Старшыні Праўлення Нацыянальнага банка Рэспублікі Беларусь.

Самы меткі стралок — на Верхнядзвінскай мытні

У рэспубліканскіх спаборніцтвах па стральбе з пісталета сістэмы Макарава першае месца заваяваў супрацоўнік Верхнядзвінскай мытні Дзмітрый Грыбоўскі.

Спаборніцтвы праведзены Дзяржаўным мытным камітэтам Рэспублікі Беларусь.

Вольга СІДАРОВІЧ.

Крымінал

Самагубства — цяжкі грэх

Самагубства ў хрысціян лічыцца цяжкім грахом. Вядома, не ад добрага жыцця накладаюць на сябе рукі людзі, хоць прычыны і акалічнасці гэтых трагедый самыя розныя.

Як паведаміў карэспандэнту БелТА супрацоўнік прэс-службы МУС Васіль Курловіч, кожныя суткі ў рэспубліцы ў сярэднім рэгіструецца 9 такіх выпадкаў. Так, 19 ліпеня каля вёскі Давыдаўка Гомельскага раёна быў знойдзены абгарэлы труп невядомага мужчыны. У выніку праведзенага расследавання ўстаноўлена асоба загінуўшага. Гэта вадзіцель гомельскага тралейбуса, які звёў рахункі з жыццём шляхам самаспалення. Крыху раней быў выпадак, калі ў выніку падпалу сваёй кватэры сярод ночы загінулі сам гаспадар, яго жонка, цяжкія апёкі атрымаў сын.

Страшная трагедыя адбылася ў Барысаве. Тут у рэчцы Сха былі знойдзены без яўных прымет гвалтоўнай смерці целы дзяўчынак — другакласніцы і яе чатырохгадовай сястрычкі. Мяркуецца, што смерць іх наступіла ад утаплення. Крыху пазней, у 20.00, недалёка ад гэтага месца знайшлі іх маці, повара адной з воінскіх часцей мясцовага гарнізона, якая павесілася на дрэве. Са слоў яе былога мужа, на працягу апошніх некалькіх месяцаў у жанчыны назіраліся прыметы псіхічнага расстройства.

Сяргей ЦІВАНАЎ, БелТА.

Откликнитесь!

Достроим памятник жертвам политических репрессий

Бобруйская организация жертв политических репрессий проводит большую работу по восстановлению справедливости, гражданских прав жертв тоталитарного режима. Наша организация строит в г.Бобруйске памятник жертвам политических репрессий. Просим всех, кто пострадал сам, кто сочувствует прошедшим ад сталинских репрессий, кто не равнодушен к страданию других, оказать посильную помощь в сборе средств на завершение работ по возведению памятника.

Наш р/сч. № 3015205540014 в Бобруйском отделении Белбизнесбанка, код 721 (с пометкой "На строительство памятника").

Телефон для связи (02251)6-89-95.

А.БАКАЧ, председатель БО БАЖПР.

Стала вядома

На стажыроўку ў ААН

Кіраўнік Беларускай лігі правоў чалавека Яўген Новікаў запрошаны на стажыроўку ў структуры ААН. Ён будзе вывучаць дзейнасць Камітэта гэтай арганізацыі па правах чалавека, возьме ўдзел у сесіі названага камітэта, сустрэнецца з высокапастаўленымі асобамі структур ААН. А галоўнае — азнаёміцца з практыкай работы міжнародных механізмаў абароны правоў чалавека. Мяркуецца, што стажыроўка кіраўніка Беларускай лігі правоў чалавека дапаможа лепш выкарыстоўваць механізмы і структуры ААН для азнаямлення сусветнай грамадскасці з парушэннямі заканадаўства і міжнародных норм у Беларусі.

Сяргей ВІКТАРАЎ.

Новае ў жыцці

А вы яшчэ не думалі пра кандамініум?

Расце колькасць таварыстваў па сумеснаму домаўладанню. У іх аб'ядноўваюцца жыхары дамоў, каб разам клапаціцца аб стане будынкаў, іх лепшым абслугоўванні. Адбыліся сходы жыхароў шэрагу дамоў па вуліцах Леніна, Лынькова, Серафімовіча і Кальцова ў Мінску, у горадзе Бярозаўка Лідскага раёна па арганізацыі падобных асацыяцый. Створаны неабходныя ўмовы для іх працы ў Кобрыне, Баранавічах, Ваўкавыску. Уся работа па стварэнню названых таварыстваў, ці кандамініумаў, як іх называюць на Захадзе, вядзецца з дапамогай спецыялістаў Міжнароднай фінансавай карпарацыі. Кансультацыі можна атрымаць па тэлефонах: у Мінску — 228-17-79, 228-18-38, Брэсце — 23-56-86, Баранавічах — 2-34-99, Гродна — 72-30-74.

Яўген ТАЎГЕНЬ.

SOS!

Дапамажыце арганізацыі, якая бароніць усё беларускае

Паважаныя суайчыннікі, а таксама грамадзяне іншых краін, каму неабыякавы лёс беларускай мовы і культуры!

Наша краіна перажывае нялёгкі час. Нацыянальнае адраджэнне, якое шырока разгарнулася ў канцы 80-х гадоў і ў пачатку 90-х, сустрэла моцнае супраціўленне з боку антыбеларускіх сілаў. Масава зачыняюцца беларускія школы і класы, ліквідуюцца беларускамоўныя выданні і выдавецтвы. Былі выпадкі, калі людзей на вуліцах арыштоўвалі за тое, што яны размаўлялі па-беларуску.

У гэтых умовах Таварыства беларускай мовы імя Ф.Скарыны з'яўляецца адзінай грамадскай некамерцыйнай, непалітычнай арганізацыяй, якая бароніць усё беларускае.

Цяпер наша арганізацыя трапіла ў выключна цяжкае матэрыяльнае становішча. Спынена фінансаванне газеты "Наша слова", арэндная плата за памяшканне Таварыства павялічана ў 10 разоў, доўгі час быў адключаны тэлефон. Мы не можам знайсці сродкаў на выданне матэрыялаў навуковай канферэнцыі "Дыскрымінацыя беларускай мовы". Але ТБМ не здаецца. На апошнім, V, з'ездзе выбрана новае кіраўніцтва, якое шукае выйсце з гэтага становішча, што склалася не па віне арганізацыі.

Мы звяртаемся да Вас з просьбай аказаць Таварыству матэрыяльную падтрымку.

Загадзя ўдзячны ўсім прадпрыемствам, установам, арганізацыям, рухам і партыям, а таксама асобным грамадзянам, якія адгукнуцца на нашу просьбу.

Спісы ахвярадаўцаў па іх жаданні будуць надрукаваныя.

Наш разліковы рахунак 3015212330014, код 764 у Гардырэкцыі Белбізнесбанка г.Мінска, тэл. 233-25-11, адрас: 220005, г.Мінск, вул.Румянцава, 13, ТБМ.

Сакратарыят Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны.

Анатолий ЛЕБЕДЬКО, депутат Верховного Совета 12-го и 13-го созывов, заместитель председателя Объединенной гражданской партии

Борьба за Кремль требует ключа для закручивания гаек рыночного социализма

Чтобы всецело отдаться борьбе за "ушанку Мономаха", А.Лукашенко надо как минимум иметь крепкий тыл. Однако создать за три года образцово-показательное хозяйство "Беларусь" властям оказалось не под силу. Более того: пропасть, от которой так настойчиво уводил президент, почему-то оказалась совсем рядом. Отползти успели только Иван Иванович Титенков и процента три населения страны.

Осень, судя по всему, не сулит спокойной жизни президенту. Как свидетельствует практика, авторитарная власть, власть, основанная не на силе закона, а на законе силы, — вещь дорогостоящая. Гипертрофированный аппарат надсмотра, контроля и принуждения, густой паутиной опутавший страну, имеет хороший аппетит на бюджетные средства. Борьба за президентский рейтинг, мероприятия-монстры, призванные символизировать непобедимость и величие белорусского кормчего, требуют огромных ресурсов.

Вместе с тем, ряд важнейших источников финансирования существующего режима либо ликвидированы, либо значительно обмельчали.

Во-первых, с введением в России государственной монополии на винно-водочную продукцию исчезли триллионные поступления в теневой бюджет от контрабанды горячительных напитков.

Во-вторых, по существу, завершена распродажа наследия Белорусского военного округа. Почти 400-миллионная сделка на поставку в Перу эскадрильи МИГ-29 С была последней серьезной финансовой инъекцией.

В-третьих, в условиях жесточайшей финансовой экономии, когда выплата задолженностей по пенсиям, зарплатам стала политической задачей номер один для российского правительства и средством политического выживания команды реформаторов, наивно надеяться на дешевые российские кредиты.

К тому же за три года в местном инкубаторе так и не вырастили ту курицу, которая способна нести золотые яйца. Нет серьезного, влиятельного бизнеса. Предпринимательство в своей основе застряло на уровне купи-продай. Не созданы конкурентоспособные предприятия, отрасли, могущие, подобно локомотиву, вытащить всю экономику. Решить эту задачу без внешних инвестиций невозможно. Но дурная репутация белорусских властей делает это нереальным. Круг замкнулся.

В поисках средств президент систематически "перетряхивает" предпринимателей. Государство быстро освоило технологию рэкета и поставило дело на конвейер. Налоговый пресс на субъекты хозяйствования усиливается. Появился новый вид платежей — штраф. Он никак не связан с таким понятием, как законопослушание. Периодически появляющийся "контролер" предлагает добровольно уплатить штрафные санкции ни за что. С государством-держимордой предпочитают не связываться и безропотно платят.

Сегодня количеством "выбитых" денег оценивается труд милиционера-гаишника, контролеров различных мастей и оттенков. Утром доводится план, вечером государственные рэкетиры должны сдать выручку в общак.

И все же денег катастрофически не хватает. В этих условиях следует ожидать усиления репрессивных мер со стороны властей. На первый план выходит задача предотвращения социального взрыва осенью этого года. Особое внимание — Минску. История свидетельствует — все революции (и октябрьские, и "бархатные") происходили в столицах.

Существуют два пути локализации и предотвращения социальных потрясений: а) за счет перераспределения денежных средств в пользу столицы. Что уже и происходит на практике. К примеру, рабочий МТЗ получает 3—4 миллиона рублей, его коллега, работающий в филиале минского тракторного в Сморгони, — 700 тысяч. Власти пытаются прикормить столичного пролетария за счет периферии. б) Второй путь — это набор превентивных, профилактических мер, призванных усилить психологическое воздействие, распространить зону воздействия чувства неуверенности, страха до разнорабочего и уборщицы.

Власть нервничает. Это подтверждает и общение Лукашенко с жителями Оршанщины. Риторика выступлений президента претерпела существенные изменения. Помнится, лейтмотивом всех встреч А.Г. с рабочими было "ни одного труженика за проходную, человек для нас превыше всего". Теперь президент открыто призывает почистить ряды пролетариата. И даже намеревается для этих целей принять соответствующий нормативный акт. Не сложно прогнозировать, что этот документ будет родным братом печально известного декрета №5, приведшего к волне политических репрессий в республике. Особенность нового декрета в том, что он будет носить ярко выраженный антирабочий характер. Конечно же, он будет упакован в привлекательную обертку "борьбы с разгильдяйством, наведения порядка и дисциплины". Но не сложно предсказать, кто окажется среди "злостных нарушителей дисциплины". Рабочие-активисты, люди по генетическому коду наделенные чувством собственного достоинства и лишенные комплекса неполноценности.

Под зажимание гаек рыночного социализма, а точнее — непросвещенного абсолютизма, попадут также негосударственные масс-медиа и, конечно же, представители Верховного Совета, оппозиционных партий, профсоюзов. Новым в осеннем наступлении А.Г. будет разве что перекладывание части ответственности на обитателей "белорусской Палаты". Купив их за бесценок на распродаже в ноябре прошлого года, А.Г. понимает, что дешевый товар не годится для многократного использования. Но не повесить на "депутатов" еще несколько "дохлых собак" было бы неправильным. Пусть примут закон, опираясь на который можно безапелляционно закрыть "Народную волю", "Свободные новости", "Свободу", "БДГ", "Белорусскую газету" и другие издания. Пусть проголосуют, чтобы вышедшего с протестом на улицу демонстранта можно было упрятать на два года за решетку. Когда все это будет возведено в ранг "закона", можно прикинуться этакой кроткой овечкой и спокойно кивать на стадо баранов, которых к этому времени пастух отгонит на бойню.

Власть спешит. А потому на август планируется внеочередная "сессия парламентариев", и юристы в Администрации президента строчат новые декреты, но не о воле, не о земле и не о хлебе насущном.

Осень приближается. В коридорах власти утверждают, что наступила стабилизация. В недрах народных масс полагают, что грядет "стабилизец". Видимо, по-своему правы и те, и другие. Из-за тонированных окон бронированного президентского "Мерседеса" жизнь, конечно же, смотрится несколько иначе, чем из переполненного дымящегося "Икаруса" в часы пик.

А ведь стабильность — это когда 2/3—3/4 населения страны живут в собственных добротных домах, на работу члены семьи ездят на хороших личных автомобилях и отдыхают граждане не на шести сотках, борясь за урожай свеклы и редиски, а в "звездных" отелях на берегу моря. Когда государство не играет в подкидного дурака с собственным народом.

И порядок — это когда милиционер на улице вызывает улыбку, а не приступ аллергии, когда он ловит преступников, а не гонется с дубинкой за добропорядочными горожанами. Когда в стране культивируются не сила, не жлобство и хамство, а интеллект, культура, взаимоуважение, когда разговаривают не терминологией военного времени, а языком диалога, компромисса, взаимоуступок.

И дисциплина — это когда получив зарплату, не хочется воровать, когда не возникает мысль засыпать в бетономешалку вместо цемента песок, когда по истечении месяца рассчитываются деньгами, а не кастрюлями и носками, когда высококвалифицированного рабочего не отправляют подметать проходную. Непросвещенный абсолютизм — самая дорогостоящая и самая разрушительная форма государственного устройства.

Народная Воля · 25 ЛІПЕНЯ 1997 г.

Стоп-кадр

Не перавяліся сапраўдныя майстры на Беларусі!



Чалавека, старэйшага за Мікалая Максімавіча Шадурскага з хутара Судзіловічы Бярозаўскага раёна, у наваколлі, хутчэй за ўсё, няма. Яму 95 гадоў. Нягледзячы на свой узрост, ён, як і раней, прыгожы, рухавы, ахайны, а галоўнае — жыццярадасны. Доўгае яго жыццё не было лёгкім. Перажыў тры вайны, вырасціў трынаццаць дзяцей, дзевяць з якіх жывыя і здаровыя да гэтага часу, а ўжо ўнукаў, праўнукаў не пералічыць. А яшчэ ўсё жыццё Мікалай Максімавіч славіцца залатымі рукамі. Некалі будаваў млыны, цесляры́ў, майстраваў ветракі, мог адрамантаваць любы гадзіннік, зрабіць скрыпку і многае іншае. За якую б справу ні ўзяўся — усё ў яго атрымлівалася. Хоць гады і бяруць сваё, аднак часта можна ўбачыць, як Мікалай Максімавіч займаецца якой-небудзь справай па гаспадарцы.

На здымку: *Мікалай Максімавіч са скрыпкай, якую ён змайстраваў сам паўвека назад.*

Фота Рамана КАБЯКА, БелТА.

Крыўдна!

Ураўнілаўка для баласту

Баласт — тое, што залішне абцяжарвае, турбуе

Чуў я не вельмі даўно выступленне па тэлевізару аднаго вядомага палітыка, які абараняў ідэю выгнання з работы пенсіянераў, назваўшы іх баластам. Стала крыўдна. Быў час, калі нас баластам не лічылі. Аддаючы сябе поўнасцю даручанай справе, мы атрымлівалі адпаведную зарплату, узнагароды. Цяпер мы — баласт і для ўрада, і для прэзідэнта. Вось некаторыя меркаванні на гэты конт.

Яшчэ ў 1995 годзе я прачытаў каментарый на тэму "У пенсійным забеспячэнні пануе ўраўнілаўка". У гэтым каментарыі паводле слоў міністра сацыяльнага забеспячэння Вольгі Даргель адзначалася, што міністэрства хоча, каб запрацаваў механізм індывідуальнага каэфіцыента, які выкарыстоўваецца пры вызначэнні велічыні пенсіі кожнага пенсіянера. Па словах міністра, пенсійнае забеспячэнне ў рэспубліцы скацілася да ўраўняльнай сістэмы.

Думалася, што новы парадак унясе нарэшце яснасць у гэтае пытанне. Ды не ўнёс. Неяк я прачытаў артыкул "Якімі будуць пенсіі ў новым годзе?", і мне стала зразумела, што максімальную пенсію атрымаюць пенсіянеры, у якіх індывідуальны каэфіцыент роўны 1,3. А як жа астатнія, у каго ён большы? А так — яны атрымаюць па таму ж каэфіцыенту 1,3. Такім чынам, для вялікай колькасці старых іх поўны заробак улічвацца не будзе. Чым жа яны, самыя працалюбівыя, самыя прыкладныя, самыя ўвішныя, самыя старанныя, "заслужылі" гэтакую "пашану"? Можа тым, што ад цяжкай працы ў многіх з іх пагорбіліся спіны, моцна баляць рукі, ногі, а іншыя і інвалідамі сталі? Ці ж можна так да іх ставіцца? Ну, няма грошай у дзяржавы, дык няхай бы як-небудзь па-іншаму адзначылі: "не піво — диво, а честь дорога".

Можа, іх такіх нямнога? Не, шмат. У калгасе імя Красіна пражывае 360 пенсіянераў (разам з былымі настаўнікамі Вялікаслівускай сярэдняй школы). З іх такіх, што маюць каэфіцыент, большы чым 1,3, каля 170 чалавек. Вось гэтыя 170 чалавек пры іншых роўных умовах атрымаюць аднолькава: 747900 рублёў — сучасны максімум.

Хто ж яны, што трапілі пад нож ураўнілаўкі? Белько Марыя Купрыянаўна (2,45. У дужках указаны індывідуальныя каэфіцыенты) — яшчэ і цяпер з вялікім сумленнем выконвае работу галоўнага бухгалтара калгаса імя Красіна. Бурак Сяргей Змітравіч (2,29) — увесь раён ганарыўся калгаснай фермай, калі ён і я яго жонка Лідзія Іванаўна (2,27) даглядалі ўдваіх больш за 500 галоў свіней. А колькі пылу накаўталіся за сваё жыццё трактарысты Козел Іван Аляксандравіч (2,04), Мурашкевіч Фёдар Макаравіч (2,47), Пышнік Міхаіл Андрэевіч (2,03), Русак Аляксандр Іванавіч (2,10), Русак Яўген Іванавіч (2,02), Самусевіч Іван Фёдаравіч (2,07), Славашэвіч Васіль Аляксандравіч (2,15)! Можа, жывёлаводам-жанчынам можна пазайздросціць за іх натруджаныя рукі? А іх жа такіх у гэтым спісе вельмі шмат: Качур Марыя Максімаўна (2,51), Качур Надзежда Міхайлаўна (2,74), Лысая Зінаіда Іванаўна (2,19), Макарэнка Ніна Майсееўна (2,7), Самусевіч Ніна Васільеўна (2,24), Тупік Вольга Мікалаеўна (2,26). Уявіце ж сабе, колькі такіх, што маюць высокі каэфіцыент.

У залежнасці ад каэфіцыента, пры іншых роўных умовах, размер максімальнай пенсіі будзе наступным:

Каэфіцыент	0,65	0,78	0,91	1,04	1,17	1,30—3,50
Пенсія (у тыс. рублёў)	544	612	666	707	734	748

Яскрава відаць, што ўраўнілаўка не ліквідавана, бо 707 і 748 адрозніваюцца ўсяго на 5 працэнтаў.

Дык можа, на гэтыя 748000 рублёў мы так рванём, што перавысім свае даходы на пенсію 1990 года? Давайце параўнаем. Будзем лічыць самую высокую тагачасную пенсію ў 132 рублі. Колькі і чаго можна было купіць тады і колькі і чаго можна купіць сёння за самую высокую пенсію простага чалавека?

Ступень зніжэння жыццёвага ўзроўню пенсіянераў

Расход (прадукты, паслугі)	Адзінкі вымярэння	1990		1997		Ступень зніжэння
		Цана, руб.	Магчымасць набыцця	Цана, руб.	Магчымасць набыцця	
Хлеб	кг	0-20	660	5000	149	4,4
Малако	л	0-25	528	2500	300	1,7
Ялавічына	кг	1-90	69	50 000	15	4,6
Свініна	кг	1-80	70	65 000	11,5	6
Куры	кг	2-40	55	50 000	15	3,66
Яйкі	дзесятак	1-20	110	20 000	37	5,5
Масла (смет.)	кг	3-40	38,8	82 000	9	4,3
Алей	л	1-82	72,5	25 000	30	2,9
Мука (пшан.)	кг	0-46	286	12 000	62	4,6
Цукар	кг	0-84	157	11 700	63	2,4
Яблыкі	кг	2-00	66	18 000	41	1,5
Праезд Слуцк — Мінск		1-78	74	35 000	21	3,5

Можна і далей прадоўжыць гэтую табліцу. Лічбы будуць несуцяшальнымі. Раней на пенсію можна было купіць два веласіпеды, а цяпер — адзін веласіпед за дзве пенсіі.

Відавочна, што былога матэрыяльнага ўзроўню "прадстаўнікі баласту" не дасягнуць — прыдзецца аддаць канцы, не дажыўшы да светлай будучыні. Таму маральна б падтрымаць нашага брата-баластоўца.

Віль ІВАШКЕВІЧ, жыхар вёскі Вялікая Сліва Слуцкага раёна.

Ад рэдакцыі. *З-за перагружанасці газеты матэрыяламі артыкул В.Івашкевіча мы друкуем, на жаль, з некаторым спазненнем, таму лічбы могуць быць крыху іншымі. Але факт застаецца фактам — несправядліва ставіцца дзяржава да пенсіянераў.*

Прошу!

Но, по-моему, я мудрее многих взрослых, которые действительно очень похожи на наивных детей...

Здравствуй, уважаемая редакция!

Пишу вам потому, что вы, как никто другой, сможете понять мою горечь. Больно за свою страну, за свой народ. Некоторые (и даже очень многие) взрослые меня просто не понимают и считают ребенком. Но, по-моему, я мудрее многих взрослых, которые действительно очень похожи на наивных детей.

Я была бы очень благодарна, если бы вы напечатали басню "Мандат" Кандрата Крапивы, которая очень актуальна и в наше время. Вот ее текст:

Мандат

Ослу однажды выдали мандат.
По недоразуменью, говорят.
(Такое может быть порой и у людей.
О них мы потолкуем чуть поздней.)
А между тем от счастья у Осла
Аж кругом голова пошла.
И если был в ней хоть какой-то разум,
Весь выветрился разом.
Вдруг опьянел Осел, хоть был тверез.
Он так заважничал, такое вдруг понес,
Такой внезапно поднял шум и звон,
Такой нахальный принял тон,
Как будто выпил водки лишку.
А живность в нем узрела "шишку".
— Вот это ум! Вот это — голова! —
Не раз гремели похвалы слова.
Иной, усердствуя, чтоб вдруг не ошибиться,
Едва не целовал ослиные копытца.
А "голова" с мандатом грозным,
Почуяв силу наяву,
Стоит себе над яслями в хлеву,
Жует овес и портит воздух.
Четвероногие глядят — не наглядятся,
Чихнуть без разрешения боятся.
Один лишь песик бесшабашный Лыска,
Когда Осла увидел близко,
Давай брехать:
— Гав-гав-гу-у, гав-гав-гу-у,
Терпеть я дурня не могу...
Полаял, порычал — всего и дел,
Ведь Лыска тот на привязи сидел.
Увы, случается и с нашим братом
Такое (этот вариант не нов).
Ослу заменят голову мандатом,
И мы готовы слушаться ослов
Без лишних слов.

С уважением — Алла, ученица 10-го класса.
г.Слоним.

Афіцыйна

Інфляцыю бяруць пад кантроль

Праект Закона "Аб мерах па павышэнню выканаўчай дысцыпліны ў пытаннях фарміравання і прымянення цэн" разгледжаны на пасяджэнні Прэзідыума Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь. У адпаведнасці з дакументам на тэрыторыі краіны рост цэн на тавары (тарыфы на работы, паслугі) не павінен перавышаць сярэднямесячнага прагнознага ўзроўню інфляцыі. На ліпень ён устанаўліваецца ў памеры 2,45 працэнта, а ў наступныя месяцы да канца бягучага года — не больш за 2 працэнты ў месяц.

БелТА.

За кубачкам кавы з Марынай КОКТЫШ

Леанід ДРАНЬКО-МАЙСЮК:

"Паэзія застанецца да таго імгнення, пакуль прыгожая жанчына будзе цалаваць паэта..."



З чаго пачынаюцца Паэты?
З першага пацалунку новых закаханых, якія нараджаюць свой цэлы сусвет. З апошніх промняў сонца, якое ўжо адмерала чарговы дзень. З незабыўных летуценняў пра палёт на ўласных крылах над гэтай зямлёй.

Дарэчы, а хто сказаў, што ў Паэта няма крылаў? Паэт Леанід ДРАНЬКО-МАЙСЮК лічыць, што, пакуль жыве апошні рамантык, чалавецтва нельга назваць бяскрылым — аднесеным выключна ў свае "хлебныя" праблемы.

— Леанід Васільевіч, няўжо ў сённяшнія суперпразаічныя дні можна быць паэтам?

— Нават не ведаю. Гэтаксама можна спытаць салаўя, ці цяжка яму раніцай спяваць, калі халодная раса, калі сонца не хоча падымацца і калі яго ніхто не слухае. Салавей пра гэта не думае.

— Усё ж якую б прафесію Вы выбралі, калі б не сталі паэтам?

— Паэт — гэта, вядома ж, не прафесія, а нейкае шчаслівае насланнё. І калі б гэтага не было, я, мусіць, і не жыў бы. Усё пачалося з неверагодна моцнага жадання агучыць па-свойму тыя словы, якія чуліся з самага дзяцінства. Яшчэ да школы. Родныя, беларускія словы, якія былі сімваламі харства і паэзіі. Яны перагукваліся і жылі вакол мяне. І таму ні пра якую іншую "прафесію" я не думаў.

— І калі б была магчымасць пачаць усё з самага пачатку, Вы б ізноў зрабілі выбар на карысць паэзіі?

— Упэўнены: пачалося б тое ж самае.

— Леанід Васільевіч, як лічыце, на Беларусі сучасным паэтам аддаюць належнае?

— Ні паэтам, ні артыстам, ні мастакам, дый наогул творчым таленавітым людзям не аддаюць таго, што яны заслугоўваюць. Яны раптоўна засталіся па-за межамі ўвагі дзяржавы. І дзякуй Богу...

— Мабыць, менавіта з гэтай нагоды амаль уся наша творчая інтэлігенцыя лічыць сябе няшчаснай?

— Я не лічу сябе нешчаслівым чалавекам. Для мяне шчасце — даволі небяспечнае паняцце, акіян з яго невымяральнай глыбінёй. І калі апынешся ў ім — абавязкова патонеш. Наогул, для мяне асабіста было б лепш, калі шчасце праходзіла дзе-небудзь на даляглядзе, а я назіраў бы за ім збоку. На дастаткова вялікай адлегласці. А калі яно як наркотык ці шалёная стыхія ў тваёй крыві, то ты абавязкова загінеш, як людзі гінуць ад перабольшанай дозы атруты...

— Ведаю, што Ваш улюбёны жанр — эсэ, дзе пэўную сюжэтную атрыбутыку выконвае матыў падарожжа. Вы ніколі не марылі аб падарожжы па еўрапейскіх краінах свету?

— Па еўрапейскіх краінах я, шчыра кажучы, ужо дастаткова навандраваўся. Цяпер мне не хочацца нікуды ездзіць. Я хачу вандраваць толькі па Мінску. Хачу вывучаць кожны дом, аднаўляць назвы старых вуліц, якія жывуць у маёй памяці. Хачу праз сваю ўяву надаць нашаму гораду крышачку еўрапейскасці. Таму пачаў пісаць новы раман "Украдзеная дуэль" — пра стомленасць ад Мінска.

— А Вы не баіцеся стаміцца пісаць вершы?

— Баюся, што вершы стомяцца ад маёй прысутнасці.

— Чаму беларускія літаратары ніколі не будуць папулярнымі настолькі, наколькі яны гэтага заслугоўваюць?

— Мусіць, яны самі вінаваты. Яшчэ Янка Брыль гаварыў: "Беларуская сціпласць... перахлёствае са станоўчага ў недахоп". На мой погляд, у нашым характары вельмі моцна развіта адчуванне натоўпу і абыякавасці да саміх сябе. Для нас лепш знаходзіцца сярод людзей, чым збоку. Беларускаму літаратару таксама не трэба баяцца "паказвацца" — выступаць. І чым больш ён будзе "збоку", тым лепш. Іншая справа — наша ментальнасць... Асаблівасць Беларусі, на маю думку, у тым, што гэта адзіная еўрапейская дзяржава, якая ўвойдзе ў XXI стагоддзе не толькі са светлымі, але й з цёмнымі бакамі свайго Адраджэння.

— Наколькі, на Вашу думку, апалітычным павінен быць паэт?

— Я сябе не лічу апалітычнай асобай, хаця не аднойчы гаварыў, што я не дзяржаўны чалавек, а прыватны. І для мяне мой прыватны спакой даражэй за ўсё на свеце. Але па сённяшніх часах статус беларускага літаратара — палітычны статус. Нават калі літаратар не прамаўляе ніякіх лозунгаў і не знаходзіцца на барыкадах. Атрымоўваецца, што пры ўсёй маёй прыватнасці я — палітычная асоба. Бо я — беларускі паэт. І я маральна не магу быць разам з тымі, хто ганьбіць Беларусь, яе культуру, мову.

— Але ж прыватнае ў нашай дзяржаве не вельмі шануецца... Як улады ацэньваюць вашую творчасць?

— Яны проста не чытаюць маіх твораў. У гэтым сэнсе ў нас цудоўныя адносіны.

— Вы лічыце сябе чалавекам беларускага шоу-бізнесу?

— Не, туды не ўваходжу. Я не буду ўпэўнены за свой творчы спакой, калі мне за мае творы будуць прапаноўваць вялізныя грошы. Страшна пісаць вершы дзеля грошай. Паміраючы, не хачу з вялікай слязой шкадавання ўспамінаць сябе, таго наіўнага рамантыка, які калісьці пісаў вершы за так. Бо гэта будзе вельмі цяжкае шкадаванне.

— Ці падабаецца Вам самому арэол рамантычнага мужчыны, створаны вакол Вашага імя?

— Цудоўна, калі людзі так чароўна і паэтычна ўмеюць памыляцца... Ну а па-шчырасці, калі рамантызм — сінонім харства, я згодзен. Калі рамантызм — гэта нечаканая тонкая паэзія і чароўная непавага да грошай — таксама. А калі сімвал бездапаможнасці — не.

— Вы ніколі не баяліся быць не сучасным, не модным?

— Не. Лічу, што гэта нават мая нейкая своеасаблівая перавага перад астатнімі. Я заўсёды імкнуўся ў гэтай прасторы суіснавання адваяваць свае ўяўленні пра свет, пра жыццё і пра самога сябе. Думаю, у нейкім сэнсе мне гэта ўдалося.

— З кім з паэтаў-песеннікаў Вы падтрымліваеце сяброўскія адносіны?

— Мусіць, я не валодаю маштабам сяброўства. Асабліва з мужчынамі. Няма ў маёй душы нейкага намагання, накіраванасці на сяброўства. Для мяне гэта цяжкая праца. Па сваёй натуры я ірацыянальны чалавек. І не магу дастаткова разумна распараджацца сваім часам. Бывае так, што я ні на чым не магу спыніцца. Мабыць, гэта і перашкаджае мне сябраваць. Маёй увагі хапае прыкладна на гадзіну. А пасля мне хочацца знікнуць у лесе спакою.

— Вы б хацелі пісаць вершы для расійскіх поп-зорак?

— Калі мяне некаторыя нашыя выканаўцы прасілі напісаць верш на рускай мове, я іх далёка пасылаў. На іншай мове я не магу пісаць. І ўпэўнены, што нашыя артысты могуць дасягнуць нейкіх вяршынь толькі тады, калі будуць спяваць менавіта на беларускай мове. Дарэчы, тэксты вершаў, пакладзеныя на музыку, я нават не друкую ў сваіх зборніках, бо гэта свайго роду заказная творчасць. І таму я не заўважаю ў іх высокага агню і натхнення. Для мяне дорага тое, што пішацца для самога сябе і майго чытача.

— Вы перачытваеце ўласныя вершы?

— Не, гэта сумна.

— Каму і чаму ў нашыя дні, на Вашую думку, трэба давяраць, прымаючы тое ці іншае рашэнне?

— Першаму эмацыянальнаму штуршку, своеасаблівай цеплыні ў грудзях. Але ні ў якім разе не холаду.

— Ёсць такое паняцце, як "горкі верш"?

— Ёсць. Як ёсць абяцанне пацалунку жанчыны, якая ўжо для цябе недасяжная і раптоўна знікае з твайго жыцця назаўсёды.

— Што Вас натхняе на працу?

— Разумная старонка той ці іншай кнігі, удалае і нечаканае спатканне з прыемнымі людзьмі і творчы спакой, які мне калі-некалі ўдаецца здабыць для сябе.

— Якіх аўтараў Вы чытаеце для паднняцця ўласнага духу?

— Днямі з задавальненнем чытаў апошнюю кніжку Янкі Брыля "Дзе скарб ваш". Яна нечакана ўразіла мяне, і я вырашыў перачытаць некаторыя ранейшыя творы славутага пісьменніка. Дарэчы, прыйшоў да высновы, што лепшыя творы беларускай прозы сучасныя і па сённяшні дзень. Напрыклад, у рамане таго ж Янкі Брыля "Птушкі і гнёзды" ёсць, на мой погляд, дарагая для кожнага сённяшняга беларуса тэма: палонны Алесь Руневіч імкнецца дамоў, у сваю дзяржаву, няхай і разбураную. Беларускае разбуранае гняздо трэба аднаўляць і зараз. І матэрыяльна, і творча.

— У якія часы сутак Вам лепш працуецца?

— Мне патрэбна святло і сонца. Таму — прыкладна з дванаццаці да чатырох гадзін дня.

— Што Вы больш за ўсё цэніце ў людзях?

— Цярплівасць.

— Якую ролю ў вашым жыцці адыгрывае матэрыяльны дабрабыт?

— Зразумела, мне патрэбна ў месяц пэўная колькасць беларускіх рублёў, каб кухонны стол маёй сям'і быў забяспечаны. Ну і каб заставалася на мае выпадковыя вандроўкі ў кафэ.

— Колькі грошай Вы можаце патраціць на каханую жанчыну за адзін дзень?

— Усе, што ёсць. Нават калі на наступны дзень не будзе за што жыць.

— Ці памятаеце Вы свой першы верш, які прысвяцілі сваёй любай дзяўчыне?

— На вялікае шчасце, мой першы верш быў прысвечаны подзвігу беларускіх партызан...

— Няўжо Вы заўсёды прысвячалі вершы толькі партызанам?

— Ну чаму...

Ласкаваю будзь, як раней была.
Нікому, нікому не дайся...
Да мужа ідзі, як заўсёды ішла,
Але да мяне вяртайся...

— Леанід Васільевіч, як часта Вам даводзілася ў жыцці, кажучы па-руску, "изображать радость", калі на самой справе было сумна?

— Часта. Дарэчы, я лічу, што гэта вельмі станоўчая якасць. І цудоўна, калі чалавек ёй валодае. Радасць трэба таленавіта... іграць. Іншым людзям шкоды ад гэтага не будзе. Наадварот.

Мне ў свае 40 гадоў здаецца, што я магу таленавіта іграць радасць. Але, на мой погляд, жыццё нельга блытаць з літаратурай. І свой літаратурны сум не трэба выпускаць на вуліцу.

— Сорак — гэта ўжо нейкія вынікі, набыткі...

— Гэты ўзрост мне дарагі тым, што я ўжо дастаткова ўтаймаваў свае комплексы, якіх у мяне было шмат. Нейкія два, самыя балючыя і самыя невыкараняльныя, канешне, засталіся. І калі ўважліва чытаць мае кніжкі, іх можна выявіць.

— Вас ніколі не ахопліваў адчай, што мастацкі радок, наколькі б ён ні быў моцным, фактычна падае ў пясок і не знаходзіць падрыхтаванай глебы?

— Я нават не паспяваю забяспечыць сваёй увагай усе прапановы сваіх чытачоў. Выходзіць, "глеба" ўсё ж падрыхтаваная.

— Кажуць, што "паэзія будзе жыць, пакуль на свеце застанецца хоць адна жанчына." Вы з гэтым згодны?

— Я б удакладніў: "Паэзія застанецца да таго імгнення, пакуль прыгожая жанчына будзе цалаваць паэта..." Ну а калі жанчыне пераходзіць дарогу чорны голуб, яна, згодна з маім патрабаваннем, абавязкова павінна пацалаваць паэта...

Из досье Министерства статистики и анализа

Начисленная среднемесячная заработная плата и ее соотношение с прожиточным минимумом по отраслям экономики в январе – мае 1997 года

	Среднемесячная заработная плата, тыс. руб.		В % к соответствующему периоду прошлого года		Среднемесячная заработная плата в мае 1997 г., в % к прожиточному минимуму[1]
	январь — май	май	январь — май	май	
Рабочие, служащие и колхозники	1762,4	2003,4	168,3	176,9	195,2
в том числе рабочие и служащие	1900,2	2158,0	169,3	178,0	210,3
промышленность	2138,9	2399,1	179,9	186,2	233,8
сельское хозяйство	939,6	1136,5	153,9	161,3	110,7
из него:					
колхозы	835,4	1013,8	150,8	158,8	98,8
совхозы	1087,3	1333,4	156,0	164,9	129,9
лесное хозяйство	1554,9	1809,1	159,4	190,3	176,3
транспорт	2003,5	2320,6	151,3	163,9	226,1
из него:					
железнодорожный	2063,9	2535,2	136,2	159,3	247,0
автомобильный	1805,0	2013,0	164,2	169,0	196,1
воздушный	2675,3	2786,2	148,4	151,8	271,5
связь	1849,7	2077,0	160,7	169,0	202,4
строительство	2114,9	2467,6	172,9	181,3	240,4
торговля и общественное питание	1582,9	1799,4	173,3	181,0	175,3
материально-техническое снабжение и сбыт	2336,9	2626,7	175,8	184,9	255,9
жилищно-коммунальное хозяйство	1774,2	1903,6	146,5	150,2	185,5
здравоохранение	1668,2	1895,3	164,5	175,3	184,7
физкультура и спорт	1687,6	1876,9	165,8	174,2	182,9
социальное обеспечение	1090,6	1195,5	176,9	187,2	116,5
образование	1573,2	1747,0	170,1	179,5	170,2
культура	1391,6	1564,6	165,0	175,2	152,5
искусство	1335,6	1486,0	172,7	189,6	144,8
наука и научное обслуживание	2028,1	2273,6	169,9	187,3	221,5
банки	3404,0	3860,3	150,9	167,7	376,1
управление	2441,4	2984,6	163,1	184,1	290,8
в том числе:					
аппарат органов государственного управления	2367,9	2906,8	162,1	184,8	283,2
судебные и юридические учреждения	2823,1	3219,9	168,9	164,9	313,7
аппарат органов хозяйственного управления	2861,3	3789,6	169,4	219,3	369,2

[1] Прожиточный минимум определен в размере 60% от минимального потребительского бюджета и, по расчетам Минтруда Республики Беларусь, в мае 1997 года составил 1026,3 тысячи рублей.

От редакции. *Когда мы публикуем данные официальной статистики, часто раздаются телефонные звонки с возмущением: "И вы верите этим цифрам?" Редакция не может проверить все сведения Министерства статистики и анализа Республики Беларусь, да в наши функции это и не входит. А что касается цифр, то, во-первых, это усредненные по стране, а во-вторых, даже на одном предприятии люди зарабатывают по-разному. Словом, к статистике нужно относиться дифференцированно, с определенной поправкой. Словом, думайте...*

Асабісты погляд

"Тутэйшыя" на радыёхвалях

Здаецца, мы ўжо сталі прывыкаць да дзіўнага па сваёй няроўнасці моўнага "раздвaення" на беларускім радыё і тэлебачанні. Уключыш раніцай рэпрадуктар ці прыёмнік — дыктары і рэпарцёры з месцаў гэтак бадзёра, узнёсла пачынаюць перадаваць апошнія навіны на беларускай мове. А інакш у незалежнай дзяржаве і не павінна быць! Але вось мікрафоны яны перадаюць сваім суразмоўцам — і "нашынскага" моўнага духу як і не было. Міністры, усё атачэнне пры прэзідэнце, кіраўнікі прадпрыемстваў, старшыні калгасаў, дырэктары большасці школ, інжынерна-тэхнічны персанал заводаў і фабрык — усе, як правіла, адказваюць на пытанні рэпарцёраў на расійскай мове альбо "трасянцы", што найбольш характэрна для кіраўнікоў вёскі. Тое самае чуеш і на тэлебачанні. Зрэдку павее нашай роднай гаворкай, калі перад мікрафонам ці тэлекамерай выступаюць работнікі культуры — артысты, пісьменнікі, кіраўнікі самадзейных творчых калектываў. Але калі ацаніць іх высілкі па вялікаму рахунку, яны гучаць, як голас адзінокага ў пустыні. Што здзіўляе: ніхто з тых радыёсуразмоўцаў, што грэбуюць матчынай мовай, не просіць у слухачоў і тэлегледачоў прабачэння за тое, што не ўмее, не можа размаўляць з карэспандэнтамі па-беларуску, на роўных. Але, маўляў, паверце — з цягам часу падвучуся. Дзе там! Складваецца ўражанне, быццам усе яны вярнуліся ва ўчарашні дзень — у "единый, могучий Советский Союз" з адзінай мовай зносін — расійскай. Так і не збылася мара пісьменніка Івана Шамякіна аб тым, каб было ўзаконена правіла, па якому чыноўнік пры паступленні на службу ў абавязковым парадку здае ўступныя экзамены на дзвюх мовах — беларускай і расійскай. А па-мойму, пасля сумнавядомага рэферэндуму 1995 года мова дзядоў і прадзедаў — мілагучная, духмяная, святлістая — стала сёння гэткай "таполяй бязлістай", як трапна заўважыў у сваім вершы адзін наш вядомы паэт. Быццам афіцыйна яна і ёсць — і яе няма, калі агледзішся навокал, прыслухаешся да голасу вуліцы, двара, школы. Нават у навуковых установах прэстыж роднай мовы нярэдка ігнаруецца людзьмі са званнямі. Нядаўна ў інтэрв'ю рэспубліканскаму радыё чыноўнік з кіраўніцкага апарату Белдзяржуніверсітэта, адказваючы на пытанні па праблемах сёлетняга набору студэнтаў, размаўляў толькі на расійскай мове, хоць пытанні яму задаваліся па-беларуску. Ну як? І гэта ў галоўнай "кузні" нацыянальных кадраў! Дык гадоў гэтак пятнаццаць назад, у "застойныя" часы, журналіст настаяў бы, каб той апаратчык з БДУ не ступаў у "чужыя сляды", не дэманстраваў на ўсю краіну сваё манкурцтва. А сёння — усё можна: па Канстытуцыі ў нас — двухмоўе, мову продкаў можна "походя" і чаравікам падфутболіць — ніхто цябе дубінкай міліцэйскай за гэта не агрэе.

І ўжо а палове восьмай гадзіны раніцы, затым некалькі разоў за дзень на радыё мінут па дзесяць перадаюць рэкламу выключна на расійскай мове, быццам і ніхто па-беларуску не зразумее, што такое "Технобанк продает акции по цене...". Нас, беларусаў, у краіне звыш 80 працэнтаў, а мы вось так усё часцей і часцей здаём свае моўныя традыцыі на радасць манкуртаў розных масцяў і прарасійскіх шавіністаў. Падобнага — перакананы — нідзе ў свеце, нават у джунглях Амазоніі, не сустрэнеш: і тут мы наперадзе планеты ўсёй!

Крыўдна і балюча. Яшчэ і ад таго, што з усёй даволі шматлікай кагорты нашых пісьменнікаў толькі адзінкі па-байцоўску выступаюць на старонках незалежных газет у абарону годнасці, прыярытэту роднай мовы.

Міхась КУТНЯВЕЦКІ.
г.Слуцк.

Судьбы

"Соловки" на Лосиковом хуторе

В деревне Подлесье Ивана Николаевича и его жену Суклету Васильевну Колешко сейчас помнят разве что одинокие, доживающие век старики да дальние родственники. Из четверых их детей живы только две дочери — Ольга, минчанка, да Елена, жительница города Старые Дороги, обе пенсионерки. Они-то и раскрыли мне полные драматизма подробности судьбы их семьи, зачисленной, как и сотни подобных на Слутчине, в списки "кулацко-зажиточных" и подвергшихся репрессиям в начале 30-х годов.

Иван Николаевич вел крестьянское хозяйство с любовью и старанием. Держал пару лошадей, две коровы, свиней, имел необходимый сельхозинвентарь. Наемной силой не пользовался — тяжелый воз забот тянули всей семьей. А в ней было восемь душ: Иван Николаевич с женой, четверо малых детишек да его старики-родители, которые также принимали участие в сельхозработах. Дети, кто доставал головой до стола, пасли скот, ухаживали за младшими братьями и сестрами. Но это обстоятельство при раскулачивании, судя по всему, никого из местной власти не интересовало. Учитывали лишь количество голов скота, площадь земельного надела, полученного, между прочим, при советской власти. По "классовому" принципу и ориентиру выходило, что Колешкам нет места в деревне.

За невыполнение непосильного и неоднократно доводимого властями "твердого" задания Ивана Николаевича в 1932 году осудили и отправили на строительство канала Москва—Волга. Жене сказали: коров не доить, то, что посеяно в поле, не жать и не копать — дескать, все это уже колхозное. Позже Суклету Васильевну вызвали в сельсовет и предупредили, чтобы в семидневный срок была готова к высылке на Север — с детьми, свекром и свекровью. Наревелась женщина, идя домой, стала сушить на дорогу сухари, штопать детям одежонку. Но высылку, что тогда редко случалось, отменили. Может, из района дали команду, может, детишек, стариков пожалели — никто не знает. Но из хаты выселили — за околицу деревни, на Лосиков хутор. Там жил один из того сельского актива, что проводил раскулачивание. Приглянулась ему хата Колешков — с сенями, дощатым полом, с надворными добротными постройками. У самого на том хуторе хата была с земляным полом. Не потому, что слыл бедняком — скорее лодырем, учуявшим в колхозе возможность трудиться налегке, а жить сносно. Вселился он в хату Колешко, а им отдал свою. Через несколько дней туда подселили еще одну семью раскулаченных — Ксению Лемеш с тремя малыми детьми. Ее мужа тоже выслали по "твердому" заданию. А позже в тесную хатенку пришла незамужняя девица Надежда Василевская. Она сиротой росла, жила с бабушкой. А когда та умерла, власти лучшего места для Нади не нашли, чем Лосиков хутор. На каких-то двадцати квадратных метрах жилплощади мучилось двенадцать человек! Спали на трехъярусных нарах, сооруженных подлескими мужчинами для несчастных выселенцев. Суклету Васильевну, хотя она и подала заявление, в колхоз не принимали. Но в сезон полевых работ разрешали выходить в бригаду, за что для детишек давали литр молока в день. Это была вся плата за нелегкий ручной труд. Один ребенок Суклеты Васильевны вскоре умер, но и троих вместе с родителями мужа прокормить было нелегко, имея при хате каких-то пять соток земли. Кое-кто из сердобольных сельчан тайком, когда стемнеет, приносил то пару яиц, то кошелку яблок. Собирала щавель, перемешивала с мукой и пекла преснаки. Дети ходили худенькие, как травиночки, хлеба не видели месяцами.

Однажды в ту хатенку подселили заезжего кузнеца, мужчину пожилого возраста. Попробовал тот Суклетиных преснаков и через два дня сбежал из колхоза.

Через год муж Ксении Лемеш, соседки по несчастью, возвратился из высылки, забрал жену с детьми и вселился в свою пустующую хату, благо ее не успели снести.

По воспоминаниям старшей дочери Суклеты Васильевны — Ольги, кандидата биологических наук, минчанки, право голоса ее маме было возвращено лишь в 1937 году, тогда же ей разрешили и вступить в колхоз. Отец возвратился со строительства канала раньше — в 35-м, ему тогда шел пятьдесят третий год. Здоровье в ссылке, на каторжных работах, подорвал основательно. Устроился сторожем на одном из местных предприятий. Там же его летом 37-го года и забрал ночью "черный ворон". Решением "тройки" был сослан в Сибирь. По письмам, которые изредка приходили от него, жена знала, что работает на лесоповале в Томской области. Позже мужа перевели в город Канимадан Таджикской ССР, где он и погиб при невыясненных обстоятельствах в 1945 году. Реабилитирован посмертно в 1961 году, что и было засвидетельствовано справкой Верховного суда БССР. За высылку в 1932 году его так и не реабилитировали.

Тот арест Ивана Николаевича в 1937 году не обошел стороной и жену. Однажды ночью на Лосиков хутор приехали сотрудники Слуцкого НКВД. Сделали в хате обыск, перепороли длинными железными прутьями соломенную крышу, земляной пол, огород — искали какую-то переписку мужа с заграницей. Тогда модным было пришивать всем узникам НКД обвинение в связях с польской, немецкой, японской разведками. Но так ничего и не нашли. От них узнала, что муж сидит в Слуцкой тюрьме.

Во время войны, на шестой или седьмой день после того, как немцы заняли Слуцк, зашел как-то к Колешкам тот "активист", что вселился в их хату. И говорит с испугом Суклете Васильевне: "Ты, Васильевна, хотя не ходи в волость жаловаться на меня за то, что занял твою хату". А она отвечает, что неспособна на донос, Бог, мол, тебе судья. Он ни в какую: "Все, Васильевна, освобождаю твою хату, можешь переходить". Она так и сделала, с сыном и дочерьми три дня очищали хату от клопов и грязи. Но это была уже своя хата! В ней она и состарилась.

Не осталось теперь и следа от Лосикового хутора, ставшего в годы "великого перелома" этакими "Соловками" местного значения для двенадцати несчастных сельчан, жертв беззакония и произвола. Умерли Ксения Лемеш и Суклета Колешко, разлетелись по белу свету их дети, внуки. Для них слова "диктатура", "произвол" — не абстрактные понятия, а боль и горечь от воспоминаний всего пережитого их близкими и родными.

Михаил ТЫЧИНА,
г.Слуцк.

Народная Воля
25 ЛІПЕНЯ 1997 г.

Джованни ЧЕРУТИ:

"Я надеюсь, что Беларусь перейдет на дорогу приобщения к демократическим стандартам и организации государства на основе базовых принципов свободы"

Как уже сообщалось в печати, приступил к работе новый посол Италии в Беларуси господин Джованни Черути. Мы попросили его рассказать о себе, об Италии, поделиться мыслями о перспективах белорусско-итальянского сотрудничества.

— Уважаемый Джованни Черути, наши читатели желают познакомиться с Вами. Расскажите, пожалуйста, о себе: о работе, семье, хобби.

— Могу вкратце сказать, что на этой работе я с 1971 года. Служил в Торонто, Страсбурге, Бонне и Берне. В Минск впервые назначен в качестве посла. Моя жена вскоре приедет ко мне, а двое детей — дочь и сын — останутся в Риме учиться в университете. У меня нет так называемого хобби, если не считать таковым особый интерес к некоторым областям, как, например, к истории средних веков.

— Какое впечатление на Вас произвели Беларусь и ее жители?

— У меня сложилось очень положительное мнение о вашей стране, в особенности я оценил человеческие качества ее жителей, их уровень образованности и цивилизованности. Минск оказался вполне приятным городом с оживленной культурной жизнью. Беларусь — европейская страна, которая играет свою роль в жизни нашего континента, и я искренне надеюсь на более глубокую ее интеграцию в семью европейских народов.

— Читая российские СМИ, складывается впечатление, что жизнь в Италии — это сплошные перестрелки с мафией. А какое положение на самом деле? Мафия действительно выросла в серьезную проблему? Что больше всего волнует итальянское общество?

— К сожалению, имидж Италии за рубежом характеризуется негативно именно из-за существования проблемы мафии. Как всегда, средства массовой информации больше привлекают отрицательные новости. Не хочу, конечно, отрицать или умалять существование серьезной проблемы, которая по историческим мотивам (анализ которых занял бы слишком много времени) касается лишь некоторых регионов страны. Но я должен также отметить, что феномен мафии сейчас теряет свой традиционный характер. Она все более трансформируется в общемировую проблему, приобретая транснациональные признаки, что особенно заметно на примере распространения наркотиков.

Что касается общих проблем итальянского общества, они во многом схожи с проблемами других европейских стран. Это необходимость разрешения последствий мировой экономической системы, которая не знает больше границ. Назрела социальная реформа государства. Оно должно быть более гибким: с одной стороны, все меньше вмешиваться в экономическую деятельность, но вместе с тем быть более надежным и эффективным в обеспечении основных услуг, которые позволяют экономике расширяться и выдерживать конкуренцию на мировом рынке. Реформа государства является главной проблемой Италии. Назрела необходимость реформы Конституции. Ее цель — сделать правительства более эффективными и стабильными, дать больше автономности местным органам, гарантируя, таким образом, лучшую общую администрацию страны на все уровнях. В этом направлении работает специальная комиссия парламента, который недавно одобрил проект такой реформы.

— Не могу не спросить Вас, господин посол, о сепаратистских настроениях, которые появились на севере Италии. В чем их причина?

— Эта проблема застала врасплох итальянское общество. Трудно поверить, что со стороны кого-либо есть решительное желание нарушить национальное единство. Но беспокойство наблюдается в особенности на севере страны. В нем сливаются протест против недостатков общественной администрации и психологические трудности в связи с недостаточным чувством национального единства. Все это провоцирует убежище к так называемой маленькой родине с местными традициями, которые в Италии имеют сильную и богатую историю. Италия коммун, городских общин была в расцвете задолго до того, как возникла сама мысль о национальном единстве. Кроме того, со стороны некоторых северян исходит ошибочный расчет на то, что в Европе устарела идея национального государства. Это было бы правдой, если бы европейская интеграция действительно развивалась в сторону создания подлинной федерации. Но реальность куда более отлична от этого. Кроме того, на настоящей стадии развития европейского проекта вклад национальных государств является в сообществе более сильной и определяющей реальностью, чем когда бы то ни было.



— Как, на Ваш взгляд, будут развиваться отношения нашей страны с Европейским Союзом?

— Существуют большие и хорошие возможности развития связей Беларуси с Европейским Союзом, только бы вызрели необходимые условия. Я надеюсь, что диалог, который ведется сейчас с Европейским Союзом, позволит Республике Беларусь перейти на дорогу приобщения к демократическим стандартам и организации государства на основе базовых принципов свободы, которые присущи европейским странам.

— Какие Вы видите перспективы белорусско-итальянского сотрудничества?

— Мой ответ на этот вопрос аналогичен предыдущему, поскольку отношения между Италией и Беларусью неотделимы от отношений вашей страны с Европейским Союзом, активным членом которого является Италия. В свете вышесказанного полагаю, что существуют хорошие перспективы итальянско-белорусского сотрудничества, и я искренне желаю, чтобы сложились соответствующие условия и большой потенциал мог стать реальностью.

Вопросы задавал Иван МАКАЛОВИЧ.

Что человек может

Гагарин забыл после приземления имя Королёва, а у Терешковой кости ломались под тяжестью тела

Когда Терешковой и Николаеву было приказано завести ребенка, на Валю и Андриана было страшно смотреть. Эксперимент был бесчеловечный. Но кто заботился о человеке? В те годы начали подумывать о "космических поселениях".

12 апреля — День космонавтики. Когда-то всенародный. Но в наши дни фотографии космонавтов не украшают первые полосы газет. Однако это не значит, что полет в космос стал требовать от человека меньше мужества, затрат физических сил, здоровья.

Доктору медицинских наук, действительному члену многих научных обществ Виталию Георгиевичу Воловичу эти обстоятельства известны лучше, чем кому-либо. Он специалист по послеполетной адаптации космонавтов.

Комфортабельность первых космических кораблей серии "Восток" была сравнима разве что с консервной банкой. Гагарин, Титов, Попович в полете не могли рукой шевельнуть, не то что встать.

"В ночь перед полетом Юра Гагарин спал абсолютно спокойно, — рассказывает Виталий Георгиевич. — А я, как сумасшедший, глотал успокоительные. Помню, просидели мы, врачи, всю ночь в соседней комнате, снимали показания приборов, следили за датчиками...

И вот полет. Те самые незабываемые минуты — человек в космосе.

Герман Титов в тот момент был рядом со мной. Когда раздались первые позывные, пошли первые секунды полета, он побледнел, напрягся, прошептал: "Счастливый Юрка!"

После приземления капсулу с Гагариным около часа не могли отыскать. Когда примчались на место приземления и открыли люк, Гагарин лежал с закрытыми глазами. Все были перепуганы, думали, что космонавт погиб. Начали судорожно снимать скафандр, резать шнуровку... Прошло несколько минут, пока Юрий Гагарин пришел в себя. Первые его слова были: "Я на Земле?"

В медицинском центре, куда привезли первого космонавта, его обступили врачи. И хотя все приборы показывали нормальное функционирование организма, лишь немного было повышено давление, мозг дал сбой. Гагарин не смог вспомнить месяц и число, забыл имя Королева. Но постоянно говорил о жене и девочках.

Дезориентация в пространстве и времени продолжалась примерно неделю. Все это время Юрий Алексеевич — человек обычно очень общительный и веселый — был молчалив и грустен. Потом молодость взяла свое. Даже за официантками начал ухаживать".

По мнению Виталия Георгиевича, первые космонавты легче переносили полеты только потому, что были профессиональными летчиками, привыкшими к перегрузкам. Да и системы жизнеобеспечения космических кораблей постоянно совершенствовались.

Но после полета Валентины Терешковой космические медики столкнулись с новой проблемой. Женский организм оказался абсолютно не в состоянии приспособиться к условиям космического полета. Все проникающие космические лучи действовали на женщину несколько иначе. Если у мужчин-космонавтов кальций в организме восстанавливался за десять-двенадцать дней, то Терешкова не могла встать на ноги около месяца. Кости стали хрупкими, ломались от тяжести тела. Часты были кровотечения. Впрочем, Валентина Николаевна Терешкова, по мнению Воловича, так и не сумела до сей поры полностью выздороветь. Всю жизнь она живет под угрозой истечь кровью или сломать ногу на ровном месте.

Особую тревогу врачей вызывал и эксперимент с рождением ребенка у космической пары В.Терешковой и А.Николаева.

"Когда им было приказано завести ребенка, на Валю и Андриана было страшно смотреть, — вспоминает Виталий Георгиевич. — Эксперимент был бесчеловечный. Но кто заботился о человеке? В те годы начали подумывать о "космических поселениях". Эксперимент ставили на собачках-космонавтах Угольке, Белке и Стрелке. Щенята родились слепыми. Один — трехногим. Они быстро погибли. Выжил лишь потомок Уголька и Белки. Так эксперимент сошел на нет.

...А беременность у Терешковой протекала тяжело. Практически весь период Валентина пролежала в госпитале. Роды были не менее тяжелыми. Но все вздохнули с облегчением, когда родилась нормальная девочка. Леночка была слабенькой и очень маленькой. Она не могла есть, и ее кормили искусственно. До пяти лет девочка находилась под постоянным контролем врачей. Как она живет сейчас — врачебная тайна".

Говоря о космонавтах, Волович предпочитает рассказывать не о физической силе, а о силе духа и физиологических способностях организма. "Космос — он и богатырей уложит в постельку. Герман Титов после полета попытался выбраться из кабины самостоятельно. Упал на первом же шаге. Алеша Леонов на следующий день после полета попытался рисовать. Видели бы вы эти каракули. Георгий Береговой — человек физически очень сильный — через неделю начал злоупотреблять физическими упражнениями. Подпрыгнуло давление.

Практически все первые космонавты в первые часы после приземления не ориентировались в пространстве, кто-то откровенно заговаривался, кто-то, особенно вернувшиеся из длительных полетов, рассказывал чудесные истории о встрече с инопланетянами, о которых потом, адаптировавшись, уже не вспоминал".

Сейчас космические корабли стали более надежны, они лучше защищены, комфортабельны, так считает Виталий Георгиевич. Но он также считает, что космос никогда не станет родным домом человека. Но это не значит, что человечество откажется от познания неизвестного. Герои, готовые рисковать своей жизнью и здоровьем ради науки, всегда будут.

Людмила КОРЧАГИНА.

Чудо света

Королевский дворец всплывает со дна морского...

Александрийский маяк, седьмое чудо света, и останки королевского дворца вновь всплывают со дна морского благодаря раскопкам, проводимым группой египетских и французских аквалангистов под руководством двух французских археологов. Этот легендарный заповедник на морском дне приоткрывает сегодня завесу над своими развалинами и секретами.

Александрия, подобно Риму, Афинам или Византии, является не только заповедным местом, но и колыбелью цивилизации. Вот почему этот город притягивает к себе внимание бесчисленных исследователей, увлеченно собирающих материалы о его прошлом. Эти поиски тем сложнее, что развалины Александрии скрыты под водой. Город, основанный Александром в 322 г. до н.э., пришел в упадок на закате Римской империи. История города была неразрывно связана с античностью. Символично, что с уходом этой эпохи уходит под воду и город. Самые прекрасные кварталы оказались погребенными на дне моря вследствие землетрясения и оползней. Тогда казалось, навечно.

Античная часть Александрии находится в военной зоне, доступ в которую был запрещен для иностранцев. Здесь не разрешалось проводить раскопки. Фильм, показывающий, как портовые инженеры покрывают развалины бетонными блоками, вызвал целую волну протеста общественного мнения. Египетским властям пришлось пересмотреть свои позиции. И вот для проведения подводных раскопок были выбраны французские археологи: специалист по эллинистическому периоду в CNRS (французский Государственный центр научных исследований) Жан-Ив Имперер и бывший финансист Франк Годдио, который в настоящее время занимается подводными работами.

С 1993 по 1996 год эти два археолога, каждый в своем секторе раскопок, отчищали и фотографировали остатки архитектурных сооружений и составляли их список, после чего они приступили к поднятию развалин со дна. Археологи и аквалангисты использовали в своей работе компьютерную технику и новейшую аппаратуру. В этом активно принимала участие фирма ЭЛЬФ. Комиссариат по атомной энергии (CEA) предоставил в распоряжение ученых магнетометры — приборы, которые служат для локализации объекта. Итак, археологи работают в самом центре "грандиозного и феерического заповедника", как его называет Жан-Ив Имперер. Самыми впечатляющими находками этой археологической "ловли" стали громадные, выточенные из камня глыбы, лежавшие вокруг крепости Каит Бей, некоторые из них весят более 75 тонн. Из них и были сложены стены Александрийского маяка. Маяк был сооружен в 285 г. до н.э. По замыслу архитектора, вокруг маяка предполагалось соорудить алтари. К нему должна была вести аллея, по обеим сторонам которой возвышались скульптуры. Найденные на месте сфинксы, статуи, стелы, покрытые иероглифами, подтверждают эту гипотезу. Летом 1996 г. Франк Годдио закончил раскопки развалин того самого Королевского дворца, в котором Клеопатра соблазнила Цезаря и полюбила Марка Антония. Некоторые находки обогатят Музей греко-римского искусства Александрии.

Благодаря этим открытиям мы можем лучше представить себе золотой век города, описанный такими греческими историками, как Страбон и Полибий. Пришедший на смену Александру его генерал и историк Птоломей I основал династию Птоломеев, безраздельных правителей города. Александрия была стратегическим пунктом для завоевания Египта и торговым перекрестком. Знаменитая Александрийская библиотека, исчезнувшая затем в пламени, притягивала к себе ученых и художников, прославивших город. Найденные части Королевского дворца и другие развалины позволят воссоздать топографию столицы и лучше понять, как жили люди в ту эпоху.

Инес СОМАРРИБА.

Музыкальный олимп

Бабушка рока

Кто бы мог подумать, что и под 60 лет Тина Тернер будет собирать целые стадионы поклонников?

В 1976 году, когда она на резиновой лодке убежала от мужа, мало кто верил, что через десять лет — на этот раз совершенно одна — певица снова станет всемирно известной звездой. Ведь за Энн Мэй Бэллок, как ее звали в детстве, больше не стоял ее наставник, менеджер и муж, создатель имиджа, популярный композитор Айк Тернер.

Это был несчастливый брак: на протяжении шестнадцати лет Айк регулярно избивал голосистую супругу. Когда же чаша терпения переполнилась, Тине пришлось вести борьбу одной. С наркотиками, алкоголем, разочарованием, горечью и одиночеством.

И чудо свершилось — хотя на это и понадобилось десять лет. Ей удалось найти "своего" композитора. Марк Кнофлер поверил в ее талант и стал писать для нее. И с тех пор "бабушка рока" неизменно сияет на небосклоне поп-музыки.

Она вспоминает о начале карьеры: "Несмотря на все ужасы, если бы я не встретилась с Айком, то не стала бы тем, чем являюсь сейчас. Со времени нашего развода, то есть уже двадцать лет, я — слава Богу! — ни разу не видела его. Моя жизненная философия состоит в том, чтобы не вспоминать прошлое, а перешагнуть через него".

Поклонников певицы, помимо ее прекрасного голоса и чарующей манеры исполнения, интересует и то, как ей удалось сохранить молодость и бьющую через край энергию. На этот, по всей вероятности, нередко задаваемый ей вопрос, Тина всегда отвечает по-разному.

Ничего не говорит о пластической операции, хотя и не раз прибегала к услугам лучших специалистов, и признается — как максимум — лишь в том, что носит парик. Секрет ее молодости следует искать прежде всего в отношении к жизни. Когда-то предававшаяся бурным удовольствиям женщина теперь успокоилась, перешла в буддизм и живет по его философии. Питается "макробиологической" пищей, то есть помимо фруктов и овощей ест только цельные злаки. Утром взбадривается тысячелетней китайской зарядкой тай-цзи-цюань, дающей энергию душе и телу. Некоторые элементы этой древней культуры движения она применяет и на сцене. Тина призналась: будет выступать до тех пор, пока уверена, что хорошо выглядит.

ЭКСТРА-ПРЕСС.

Секреты знаменитостей

С "муркой" в сердце

Своеобразный творческий секрет раскрыла корреспонденту ЭКСТРА-ПРЕСС известная поэтесса-песенница Лариса Рубальская, чьи тексты мы привыкли слышать в исполнении Филиппа Киркорова, Вячеслава Добрынина, Аркадия Укупника и многих других "звезд". Отвечая на традиционный вопрос "Что создается сначала: ее стихи, которые потом кладутся композиторами на музыку, или же мелодия, на которую пишется ее текст?", Лариса Рубальская призналась, что пишет все свои тексты только на две мелодии: грустные — на мотив "Арабского танго", веселые — на мотив любимой "Мурки". По ее мнению, это две самые гениальные мелодии, придуманные когда-либо человечеством.

"Зачем наши композиторы придумывают каждый раз с моими стихами что-то новое, ума не приложу", — посетовала поэтесса.

ЭКСТРА-ПРЕСС.

В мире техники

Юпитеру положено

Сенсационные данные о крупнейших спутниках планеты Юпитер получены с американской космической станции "Галилео", вращающейся вокруг этой крупнейшей планеты Солнечной системы. Как выяснилось, спутник Ганимед, по размерам превосходящий даже планету Меркурий, обладает магнитным полем. В центре спутника Ио находится раскаленное железное ядро, как и у Земли. Диаметр спутника Ио, вращающегося вокруг огромной планеты на высоте 421 тысяча километров, составляет 3.630 километров, т.е. почти такой же, как у Луны. Если раньше только высказывались предположения, то теперь известно абсолютно точно, что на Ио есть действующие вулканы.

Спутник Европа по размеру примерно такой же. 90 процентов его блистающей поверхности покрыто льдом. Диаметр огромного Ганимеда — 5.262 километра. Почти половина его поверхности покрыта водой и льдом, а также космической пылью. Падение метеоритов и осколков планет стало причиной возникновения на спутнике кратеров.

Как известно, еще по пути к Юпитеру параболическая антенна "Галилео" вышла из строя. Поэтому станция передавала информацию на Землю достаточно медленно, используя дополнительное оборудование. Не так давно на космическую станцию послали с Земли новую компьютерную программу, с помощью которой она сможет ускорить обработку важнейших данных.

Ночной помощник

Необычайно мощным световым потоком отличается переносной портативный фонарь, который сконструировали американские специалисты. Его луч в десять раз ярче автомобильных фар и достигает мощности 500.000 свечей. Им можно пользоваться в ночное время где угодно и как угодно — дома, во время прогулок, при катании на лодке ночью. При желании вы можете сделать луч света вашего фонаря ярко-красным или пронзительно-желтым — "в комплект" к нему входят фильтры соответствующих цветов.

ЭКСТРА-ПРЕСС.

Кроссворд

Составил Виктор ЕГОРОВ.

По горизонтали: 2. Холм близ Иерусалима, ставший со времен Христа символом мученичества и страданий. 7. Любимый ученик Христа. Из апостолов только он был на Лобном месте в момент распятия Иисуса. 9. Русский эквивалент греческого слова "икона". 11. Исторический роман Г.Флобера. 12. Один из четырех евангелистов. 14. По христианскому вероучению, зависть — смертный ... 15. Тонкие дощечки для обивки стен и потолка под штукатурку и для покрытия крыш. 16. Просфора с изображением креста. 21. Монах Троице-Сергиева монастыря, герой Куликовской битвы. 23. Итальянский живописец, автор картин "Голгофа", "Оплакивание Христа". 24. Птицы, спасшие, по преданию, Древний Рим. 25. Древнейшая традиционная забава с крашеными яйцами в праздник Пасхи. 26. "Но ... тому человеку, которым Сын Человеческий предается: лучше было бы этому человеку не родиться" (Евангелие от Матфея). 29. В Новом завете синоним слов "ученики", "двенадцать". 31. Замечательная русская поэтесса. 34. Косвенное доказательство. 35. В религиозном изобразительном искусстве — сияние, символ святости. 38. Тот, кому, по А.С.Пушкину, Сатана "лобзанием своим насквозь прожег уста, в предательскую ночь лобзавшие Христа". 40. Бог проклял его за братоубийство. 41. Один из тайных учеников Христа, которые просили Пилата отдать им тело Учителя для погребения. 42. Музыкальный инструмент былинного Садко. 43. Вместе с апостолом Петром он основал христианскую церковь. 44. Зрелище на ярмарках и народных гуляниях в России.

По вертикали: 1. "Освобожденный Иерусалим" Т.Тассо (жанр). 3. Притягательная сила личности Христа. 4. ... вопиющего в пустыне (библейская идиома). 5. Русский ювелир, изготовивший уникальный набор пасхальных яиц. 6. "Светлый Христов праздник, возвышающийся над другими праздниками, как Солнце над звездами" (святой Григорий Богослов). 8. Какое душистое растение можно отыскать при описании того, как омывали ноги Иисусу Христу? 10. Могучий хищный зверь, с которым бился лермонтовский Мцыри. 13. На нем окончил земной путь Христос. 14. Иерусалим как географический объект. 17. "Мне отмщение, и аз воздам" как изречение, предпосланное к роману Л.Н.Толстого "Анна Каренина". 18. Центральная фигура фрески Леонардо да Винчи "Тайная вечеря". 19. Не хлебом единым жив ... 20. Разность уровней. 22. То, с чего начинается фильм. 23. Терновая корона Христа. 27. Мемориальная каменная плита. 28. Мальчик-подросток. 30. Словарный состав языка. 32. "И ... любви — это чудо великое, дети" (строки из песни "Я люблю тебя, жизнь"). 33. Имя, незримо присутствующее в булгаковском романе "Мастер и Маргарита". 34. Судьба, участь. 36. В народной поэзии: возлюбленный. 37. Кто отбросил камень от дверей Гроба Господня и сообщил Марии Магдалине о том, что Христос воскрес из мертвых? 39. Апостол, сомневавшийся в том, что Христос воскрес, пока сам не увидел его.

Ответы на кроссворд, опубликованный в №121

По горизонтали: 1. Бролибе. 4. Бабочка. 7. Инжир. 9. Остолоп. 10. Лякросс. 11. Студент. 13. Сатана. 15. Ратмир. 17. Батарея. 20. Руно. 21. СССР. 22. Нападки. 24. Гамаши. 26. Нажива. 29. Свобода. 32. Галатея. 33. "Калинка". 34. Траур. 35. Формула. 36. Тарасов.

По вертикали: 1. Белорус. 2. Луковка. 3. Египет. 4. Берлин. 5. Олбрайт. 6. Асессор. 8. Жмудка. 11. Сабонис. 12. Трясина. 14. Терем. 16. Мерси. 18. Тип. 19. Рид. 23. Азбука. 24. Географ. 25. Архаизм. 27. Живинка. 28. Аксаков. 30. Взятка. 31. Декрет.

Па вашай просьбе

Беларускі народны соннік

Чалавек

Акушэрку спаткаць ува сне — асцярога перад клопатам для мужчыны, кабетам — хваравітасць.
Васілеўскі, с. 9—10.

Арапа бачыць — будзеш бачыцца, з кім даўно не бачыўся.
Романов. Опыт, с. 58.

Атруту браць у рукі — небяспека, выпіць яе — цяжкое жыццё.
Васілеўскі, с. 10.

Баб бачыць — ета сплёткі. Бабу раскудлачаную бачыць — непрыемнасць. Гл. Маладзіца.
Романов. Опыт, с. 58.

Бабы — плёткі, **бабы б'юцца** — бойка, п'янства; **бабу раскудлачаную бачыць** — каровы малако перастануць даваць. Наогул: нягодна.
Ляцкий. Материалы, с. 141.

Бабку-пупарэзніцу бачыць — хварэць будзеш, бабку пазавеш.
Романов. Опыт, с. 58.

Багатым быць — папраўіцца жыццё.
Васілеўскі, с. 10.

Банкетаванне — няшчасце, пахаванне. Гл. Бяседа.
Tyszkiewicz, s. 409.

Банькі стаўляць — ты сам ці блізкі з хваробы паправіцца.
Васілеўскі, с. 11.

Бараду мець густую ўва сне — багацтва, грошы, знаходка. Бараду часаць — прыбытак, дастатак.
Васілеўскі, с. 10, 34.

Бараду доўгую бачыць — будзе вялікая пашана.
Серж., с. 39.

Барышы піць — закончыш інтарэс.
Васілеўскі, с. 11.

Бацькоў памёршых бачыць — смерць табе будзе, па цябе прыходзілі.
Романов. Опыт, с. 61.

Бледнаму быць — на здароўе. Таксама: журба.
Романов. Опыт, с. 59.

Бледнаму быць — да нябожчыка належыць; гора, смутак.
Ляцкий. Материалы, с. 141.

Боль чуць у нагах — хвароба.
Серж., с. 39.

Босым бачыць сябе — абакрадуць.
Романов. Опыт, с. 59.

Босага бачыць — да крадзяжу. Ці ў цябе ўкрадуць, ці за злодзея прымуць.
Ляцкий. Материалы, с. 141.

Босым хадзіць ува сне — недастатак, чыстае сумленне.
Васілеўскі, с. 11.

Бяседу, застолле бачыць — будзе дасада; а калі і добрае бывае.
Романов. Опыт, с. 58.

Бяседа, застолле — калі ўвосень — добра; тое ж: на смерць скланяецца, баюць; баб многа — плёткі і слёзы.
Ляцкий. Материалы, с. 141.

Вайну бачыць — і будзе вайна ці драча. Таксама: вялікая мяцеліца.
Романов. Опыт, с. 59.

Вайна — непрыемнасць, бітва. Тое ж: мор.
Ляцкий. Материалы, с. 142.

Войска бачыць — кашаль будзець. Таксама: пажар будзець.
Романов. Опыт, с. 59.
Вар.: *Васілеўскі,* с. 10, 13.

Ваенных бачыць — бойка між суседзямі.
Ляцкий. Материалы, с. 142.

Валасы стрыгчы — на хваробу; у салдаты пойдзеш. **Расчэсваць валасы** — хораша, да шлюбу. **Заплятаць касу** — плёткі і васэлле. **Валасы на руках бачыць** — багацце.
Ляцкий. Материалы, с. 142.

Валасы часаць — чакай госця.
Васілеўскі, с. 12, 34.

Косы астрыгчі — будзе якісь вялікі сорам.
Серж., с. 40.

Валачобнікаў прыняць — пацешышся, **чуць іх спевы** — пачуеш навіны.
Васілеўскі, с. 12.

Ваўкалака бачыць — асцерагайся злога чалавека.
Васілеўскі, с. 12.

Ведзьму сніць — будзе якаясь загуба.
Серж., с. 39.

Як сніцца, што вус адпаў, то нехта хлеб адбярэ.
Fed., s. 215.

Высыпка — добра: грошы, багацтва.
Moszynski, s. 153.

Вяселле бачыць — у тым доме хаўтуры будуць. Таксама: ніколі нічога харошага не прадвяшчае. **Самому вянчацца** — нічога не бывае. Таксама: душа красуецца. Таксама: хворым быць. **Жанатаму ці замужняй вянчацца** — безнадзейная хвароба і смерць.
Романов. Опыт, с. 61.

Вяселле — кажуць, чэрці жэнюцца; **самому вянчацца** — жонка ці муж памрэ; тое ж: жонка з мужыком паваджюцца (пасварацца).
Ляцкий. Материалы, с. 142.

Калі бачыш, як замуж ідзеш — к хваробе (Шумілінскі р-н).
АІМЭФ, ф. 8, воп. 89, спр. 240, сш. 1, №58. Зап. *У.А.Васілевіч.*

Галаву павязваць стужкамі — хвароба; **хусткаю** — клопаты. **Галаву голую бачыць** — сорам. **Расчэсваць галаву** — дзеўцы харашэ; замуж харашэ выйдзе; а жанатай ня вот-та: мужык будзе біць. Таксама: гора. Таксама: дарога. Таксама: парадашная жысць. **Заплятаць косу** — плёткі; перамена жыцця.
Романов. Опыт, с. 59.

Галаву ўбіраць стужкамі — хараша; **дзяўчына** — да вянца; **кветкамі** — на васэллі скакаць будзеш.
Ляцкий. Материалы, с. 142.

Галаву абвязваць хусткаю — для мужчыны лішні клопат, **для кабетаў** — пара ўжо брацца за выкананне задуманае працы.
Васілеўскі, с. 13.

Галава баліць ува сне — клопат (але гэтыя сны бываюць і пры нястраўнасці).
Васілеўскі, с. 14.

Завярцелася (закруцілася) у галаве — спаткае цябе вялікая радасць або паважны смутак, гледзячы якім днём сон сніў (дрэнна, калі сон гэты бачыш аўторкам і суботаю).
Васілеўскі, с. 19.

Гарбатым ува сне быць — прыбытак; **яго стыдзіцца** — не зусім добрай дарогай гэты прыбытак атрымаеш.
Васілеўскі, с. 14.

Гасцей бачыць у сябе — мярцвяк будзе ў двары. Таксама зладзеі абкрадуць.
Романов. Опыт, с. 59.

Госці — сварка.
Moszynski, s. 150.

Гасцей прымаць — выдаткі.
Васілеўскі, с. 14.

Голага ці голую бачыць — стыд якійсь будзе. **А сябе голага бачыць** — ні к худому, ні к добраму. Таксама: стыд.
Романов. Опыт, с. 59.

Голы ці голая — сорам, няшчасце; абакрадуць.
Ляцкий. Материалы, с. 142.

Голую жанчыну бачыць — убытак.

Голым быць — будзе чагось сорам; дзеўка калі бачыць сябе голаю, то хутка пойдзе замуж.
Серж., с. 39.

Цела сваё голым бачыць — стыд; **чужое** — пачуеш нешта стыдлівае пра суседа (у рэдкіх выпадках гэткі сон асцерагае перад зладзеямі і пажарам).
Васілеўскі, с. 32.

Калі замужняя жанчына сасніць сябе без спадніцы — гэта азначае, што хутка памрэ яе муж.
Шлюбскі, II, с. 221.

Дамавіна — вялікая прыкрасць, калі не хаўтуры.
Васілеўскі, с. 15.

Дасужым быць — папраўяцца інтарэсы.
Васілеўскі, с. 15.

Дзед стары — дасада, таска на сэрцы.
Moszynski, s. 150.

Дзікі чалавек — небяспека.
Васілеўскі, с. 15.

Дзетак маленькіх голенькіх калі сніць жанчына, то яна пэўна панесла ці хутка зачаравацее.
Серж., с. 138.

Дзіця малое бачыць — ета, кажуць, хвароба к табе падскакуе. Таксама: клопаты. **Карміць дзіця** — страта. **Дзіця калыхаць** — няньчыць хваробу будзеш (хвароба наогул уяўляецца ў выглядзе дзіцяці). Гл. Дзяўчынка, хлопчык.
Романов. Опыт, с. 59.
Вар.: *Fed.,* s. 213.

Дзіця — хвароба, дзіця, клопаты. Няньчыся з хваробай, як з малым дзіцем.
Ляцкий. Материалы, с. 142.

Дзіця — плёткі.
Moszynski, s. 150.

Дзіця — няшчасце, пахаванне.
Tyszkiewicz, s. 409.

Дзяцей лупцаваць — прыкрасць.
Васілеўскі, с. 15.

Дзіця вясёлае бачыць — радасная навіна, плачлівае — смутная.
Васілеўскі, с. 27.

Дзіця бачыць — пасварыцца з другам.
Серж., с. 40.

Дзіця плача — то гэта добры знак, значыць, дзіця паправіцца; калі ж яно весела падкідвае ігрушы, яблыкі і г.д. і пры гэтым звонка смяецца, то такі сон абавязкова вядзе да пагібелі дзіцяці.
Ляцкий. Болезнь, с. 26.

Дзяўчынку небальшэнькую — мітусня будзе ў доме. **А дзявок бачыць** — дзіва нейкае будзець. Таксама: размовы пра цябе. Таксама: прыбытак. Гл. Дзіця.
Романов. Опыт, с. 59.

Дзіўка і хлопэц — дзіва і клопат.
Moszynski, s. 150.

Дзяўчыну прыгожую бачыць — клопат з пераменай на радасць.
Васілеўскі, с. 16.

Калі хлопец сасніць дзяўчыну ў белай сукенцы, значыць, тая стане яго жонкаю. Бывае, гуляе з адной, а сасніць другую, то з другою і возьме шлюб (Капыльскі р-н).
АІМЭФ, ф. 8, воп. 88, спр. 239-а, сш. 1, л. 6. Зап. *У.А.Васілевіч.*

Доктара бачыць — на хваробу.
Романов. Опыт, с. 59.

Лекара бачыць, знахара — на хваробу.
Ляцкий. Материалы, с. 142.

Дуду мець — клопат; **іграць на дудзе** — адзначэнне паміж сваіх знаёмых.
Васілеўскі, с. 16.

Дурным быць — зробіш вялікую хібу (абмылку).
Васілеўскі, с. 16.

Жаласлівы голас або плач пачуць — па табе нехта нудзіцца.
Васілеўскі, с. 18.

Жаніхом быць — шчасце.
Васілеўскі, с. 17.

Жуліка — ашукае цябе нехта.
Васілеўскі, с. 18.

Жывот вялікі бачыць — на прыбытак.
Романов. Опыт, с. 59.

Жывот гладзіць хвораму — здароўе, **здароваму** — нястраўнасць.
Васілеўскі, с. 18.

Жыда бачыць — добра, к чамунібудзь да Бог прыводзя добраму. Таксама: янгал быў кала цябе. Таксама: падман; плутаваць давядзецца.
Романов. Опыт, с. 59.
Вар.: *Moszynski,* s. 153.

Жыда — кепска; **жыдоўку** — добра; кажуць, што найсвентшая Матка прыснілася. Купляць штонебудзь у жыда — падман, страта. Сцеражы коні.
Ляцкий. Материалы, с. 142.
Вар.: *Moszynski,* s. 153.

Жыд калі прысніцца, то пан Езус. Як сніцца **жыдоўка,** то Матка найсвенша.
Fed., s. 216.

Жыда сніць — ліхая пагода або хто ашукае.
Серж., с. 40.

Жыда старога — прадасі нешта, **жыдоўку** — купіш абноўкі.
Васілеўскі, с. 18.

Жыхара вёскі бачыць — спакойнае жыццё, **жыхара горада** (места) — клапатлівы інтарэс.
Васілеўскі, с. 18.

Як сніцца, што замурзаўся, то нехта абгаворыць.
Fed., s. 216.

Знаходка — добра.
Васілеўскі, с. 25.

Выдраць зуб ці пазбавіцца якоганебудзь члена свайго цела — значыць смерць блізкага чалавека.

Калі пры гэтым цячэ кроў — значыць, памрэ крэўны сваяк.
Богданович, с. 49.
Вар.: *Серж.,* с. 40; *Шейн,* III, с. 339.

Зуб — калі вываліцца сам, то смерць. Таксама: дзіця, калі е — памрэ. А калі часта ета бачыш ува сне, дак дзеці твае нядаўгавешны. Калі выпадзе бяскроўны зуб, дак зроднік умрэ, да з мужняга боку; а калі кроўны — да ці дзіця ўмрэ, ці бліжаюшчы зроднік. Таксама: радня выпадзе; ці ў салдаты возьмуць, ці ўмрэ. Таксама: хварэць самому.
Романов. Опыт, с. 59—60.

Зуб калі вываліцца сам — нехта з радні памрэ; **калі вырвеш яго** — ці сам памрэш, ці хвароба будзе. Тое ж: мышы хлеб паядуць.
Ляцкий. Материалы, с. 142.

Вымаць зубы з уласнага рота — атрымліваць вестку пра чыю-небудзь смерць. **Карэнныя зубы** — вестка пра смерць пажылой ці значнай асобы; **пярэднія** — тая ж вестка пра маладога чалавека і другаступенную асобу. Калі тыя ці іншыя зубы, вынутыя на далонь, былі разгледжаны і потым зноў пакладзены ў рот, трэба абавязкова чакаць смерці хоць і блізкіх людзей, але не крэўнага сваяцтва, як: жонкі, яе бацькоў и сясцёр, свёкра і свякрухі, заловак і іншых сваякоў. Але калі вынутыя зубы былі ў крыві, то карэнныя паказваюць на смерць бацькоў, разцы — дзяцей, клыкі — братоў і сясцёр.
Никифоровский. Материалы, с. 136.

Юмор

Габровские улыбки

Шляпа

Крестьянин из габровского округа зашел в один столичный магазин, чтобы купить соломенную шляпу. Ему понравилась одна дорогая шляпа, которую он принял за соломенную.

Спросил, сколько она стоит.

— 30 левов, — ответил продавец.

Габровец подумал, что продавец шутит, называя такую большую сумму. И, чтобы не остаться в долгу, спросил:

— А где дырка?

— Какая дырка? — удивился продавец.

— Откуда будут торчать уши того осла, который даст столько денег за одну такую шляпу, — подмигнул хитро габровец.

О габровцах рассказывают, что...

— они подкладывали в гнезда аистов утиные яйца. Чтобы аисты выводили утят. Поэтому в Габрово теперь нет аистов;

— строят дома с очень узким нижним этажом, чтобы верхние выступали над улицей. Это дает возможность меньше платить за землю, на которой стоит дом;

— когда ходили на заработки, варили суп в общем котле. Но каждый привязывал к своему куску мяса маленькую бирочку со своей фамилией — чтобы не ошибиться;

— накрывали стеклом свои солонки и потом макали туда хлеб;

— в день своих именин клали на кучу ореховой скорлупы два-три разбитых ореха и предлагали угоститься... Люди думали, что именинника уже посетили очень многие...

Быстрое решение

Жена одного габровца утонула в море. Искали ее труп, но не нашли. Габровец особенно не огорчился и подумал: "Сэкономлю хотя бы немного денег, не надо будет устраивать похороны". И отправился домой.

Через три дня он получил телеграмму: "Море выбросило вашу жену, покрытую мидиями и устрицами".

Тогда габровец, не долго думая, отправил в ответ следующую телеграмму: "Продайте мидии и устрицы и вышлите мне деньги".

Сейчас не время

— Папа, дай мне лев, чтобы увидеть Луну через телескоп.

— Подожди немного. Через две недели будет полнолуние, и тогда ты за те же деньги увидишь больше.

Гонорар

— Что случилось, что ты так весел? — спросил габровец у одного выходящего из ресторана шутника.

— Пил и ничего не заплатил.

— Как же это?

— Я рассказал анекдот официантке, и она так смеялась, что забыла предъявить мне счет.

Услыхав это, габровец зашел в ресторан, сделал заказ и рассказал анекдот официантке. Анекдот был очень смешной, и та прямо умирала со смеху. А когда перестала смеяться, он сказал:

— Прошу вас, дайте сдачу.

Парикмахер и габровец

— Не желаете ли попудриться?

— Это входит в стоимость бритья?

— Да.

— Тогда, прошу вас, заверните пудру отдельно, для жены.

Пари

Два габровца поспорили в церкви, кто меньше опустит денег в кружку. Когда к ним подошел пономарь, один из габровцев опустил в кружку стотинку и победоносно посмотрел на другого.

— Он опустил за нас обоих, — смиренно сказал пономарю второй и перекрестился.

На двоих

Врач, недовольный небольшой суммой, которую ему заплатил пациент, иронически сказал:

— Вы это мне даете или моей служанке?

— Вам на двоих, — ответил невозмутимый габровец.

Использовал

Габровцу понадобилась бутылочка. Нашел одну, но в ней было немного йоду. Жалко стало ему выбрасывать эту бутылочку. Тогда он порезал палец, израсходовал лекарство, а потом использовал и бутылочку.

Все на учете

Габровец решил повеситься, но слуга все видел и перерезал веревку. В конце месяца хозяин удержал у него 4 лева — стоимость веревки.

Подготовил В.ВИНЕЛЬ.

Гродно.

У нашых суседзяў

Ідзе паляванне на дыпламатаў

Першыя палосы практычна ўсіх літоўскіх газет стракацяць сенсацыйнымі загалоўкамі наконт бандыцкага нападу на аташэ па пытаннях культуры французскага пасольства ў гэтай рэспубліцы Патрыка Данабедзяна, на якога ў цэнтры Вільнюса быў учынены напад. Бандыты ўдарылі дыпламата па галаве, забралі сумку, у якой было 500 літаў і крэдытная картка. Урачы дыягнаставалі ў пацярпелага кровазліццё ў мозг, і яго прыйшлося тэрмінова апераваць. Зрэшты, медыкі выказалі надзею, што хворы папраівіцца.

Пасля гэтага інцыдэнту міністр унутраных спраў Літвы Відмантас Жэмяліс звольніў галоўнага камісара вільнюскай паліцыі Вітаўтаса Лейпуса.

Вядома, што П.Данабедзян — ужо другі работнік французскага пасольства, які пацярпеў ад злачынцаў. Некалькі месяцаў таму ў начным клубе "Індзіга" другога француза напалі клафелінам. Ён страціў прытомнасць і толькі на вуліцы апрытомнеў. Вядома, без грошай.

І гэта не ўвесь спіс замежных дыпламатаў, якія трапілі ў поле зроку бандытаў. У пачатку сакавіка ў Старым горадзе невядомыя збілі другога сакратара японскага пасольства С.Каміму і яго жонку. Днём 13 ліпеня ў гасцініцы "Летува" ўзброеныя чэчэнцы напалі на кіраўніка праекта праграмы ФАРЕ Еўрапейскага саюза грамадзяніна Іспаніі Ф.Кардона Перэту. Рабаўнікі звязалі яго і забралі гадзіннік і грошы. А ў мінулую нядзелю ў Старым горадзе ўчынены напад яшчэ на аднаго іншаземца — турыста з ЗША. Аднак мужчына аказаў супраціўленне, і грабежнікі ўцяклі.

Што датычыць інцыдэнту з Патрыкам Данабедзянам, то паліцыя літоўскай сталіцы ўжо затрымала чатырох падазроных, адзін з якіх прызнаўся, што ўдзельнічаў у нападзе.

Раненага дыпламата 21 ліпеня наведаў прэм'ер-міністр Літвы Гедымінас Вагнорус. У гэты ж дзень адбылася сустрэча Г.Вагноруса з выконваючым абавязкі пасла Францыі ў рэспубліцы Дзідзье Ле Брэтам. Прэм'ер выказаў шкадаванне з прычыны інцыдэнту, што адбыўся ў нядзелю. У сваю чаргу Д. Ле Брэт заявіў, што напады на супрацоўнікаў французскага пасольства былі і раней, і падзякаваў, што нарэшце літоўскі ўрад прымае канкрэтныя меры супраць злачынцаў.

Газеты паведамляюць, што беручы пад увагу крымінагенную сітуацыю, у Вільнюсе пачынаецца аперацыя па ліквідацыі злачынных груповак.

Эльта-БелТА.

Крымінал

"Разборка" на Камсамольскім возеры

Сярод белага дня ў цэнтры Мінска адбылася "разборка" паміж некалькімі групамі непаўналетніх камерсантаў. 22 ліпеня ў раёне Камсамольскага возера дзялілі сферы ўплыву малалетнія коміяважоры. Гэты бізнес зноў стаў папулярным пасля чарговай хвалі чутак аб ліквідацыі рэчавага рынку на стадыёне "Дынама". Прафесійныя "дынамаўцы" актыўна вярбуюць малалетніх беспрацоўных для раз'язнога гандлю. Маладыя людзі з баулямі штурмуюць прахадныя заводаў, інстытутаў, бальніц і нават сталічных урадавых устаноў.

Коміяваяжора, як і ваўка, ногі кормяць. Аднак колькасць "хлебных" месцаў абмежавана. Таму хлапчукі на Камсамольскім возеры вырашылі падпісаць своеасаблівую канвенцыю, згодна з якой Мінск падзелены на некалькі раёнаў-"кармушак". Характэрна, што каштоўнасць "кармушкі" вызначалася ў залежнасці ад наяўнасці ў тым ці іншым раёне горада прадпрыемстваў з жаночым персаналам. На думку юных камерсантаў, гандляваць з мужчынамі можна толькі гарэлкай і цыгарэтамі, а гэта рана ці позна заканчваецца прыводам у міліцыю.

Уладзіслаў ПЛАТУН.

Здарэнне

Разборка гранат — не работа

37-гадовы жыхар Барысава, які нідзе не працуе, павінен быў хоць бы па-бацькоўску пажурыць сынасямікласніка за прынесеную дадому баявую гранату РГД-5. Ён жа абышоўся са смяротнай знаходкай неасцярожна: пачаў яе разбіраць. У выніку адбылася трагедыя. Ад выбуху бацька загінуў на месцы, яго сын памёр па дарозе ў бальніцу. Блізкая знаёмая загінуўшага, якая атрымала асколачныя раненні, шпіталізавана.

Сяргей ЦІВАНАЎ, БелТА.

Будьте бдительны!

Как обманывают за рубежом и чего нам следует остерегаться...

Остапы Бендеры живут не только в СНГ, и их способы и технологии обмана меняются и совершенствуются вместе с научно-техническим прогрессом. Так, одним из наиболее часто распространенных видов обмана за рубежом стало вымогательство денег с использованием международных телефонных и компьютерных систем связи.

Например, компания, называющая себя громким именем GLOBAL COMMUNICATION, что в русском переводе означает "Глобальные коммуникации", действует очень просто. Она направляет многословное и объемное послание, используя технологии электронной почты. Это послание составлено в весьма мрачных тонах, буквально угрожая несчастному иностранцу, что если он не оплатит немедленно какой-то неизвестный ему, но, по утверждению компании, просроченный счет, то против него будут возбуждены официальные судебные действия. Для того чтобы уладить такой "конфликт", необходимо позвонить определенному человеку (часто его зовут г-н Mike Murray), якобы представителю компании. Вся хитрость заключается в том, что номер телефона этого "представителя" начинается с кода 809.

Напуганный добропорядочный американец срочно набирает требуемый номер телефона и, как ему представляется, начинает разговаривать с г-ном Murray. На самом деле, рассерженный и раздраженный голос представителя компании — это всего лишь искусно смонтированная магнитофонная запись. Причем составлена она таким образом, что вынуждает "проштрафившегося" звонящего достаточно долго не опускать телефонную трубку, пытаясь выяснить у неприступного г-на, в чем же все-таки его вина и какой счет им не оплачен.

Наконец-то уладив конфликт, через некоторое время наш американец получает счет от телефонной компании из расчета 25 долларов за минуту международного телефонного разговора с одним из островов в Карибском море, так как код 809 именно и предназначается для связи с этой частью света. Весь фокус в том, что американец не воспринимает этот код как код зарубежной территории и уверен, что разговаривает с одним из городов США, нумерация кодов которого состоит из приблизительно такого же подбора цифр.

Очень часто, по сообщению американской телефонной компании AT&T, разнообразные предложения поучаствовать в сексе по телефону или получить астрологический прогноз начинаются с указания телефона, перед которым стоит уже известный нам код 809. В славнопрестольной Москве уже не один человек понес ощутимые потери от столь экзотических переговоров.

И здесь совершенству нет предела. В один прекрасный момент вы можете обнаружить на своем автоответчике сообщение о том, что один из членов вашей семьи или родственников серьезно заболел, умер, арестован или что вы выиграли какой-то приз. Естественно, вас просят перезвонить все в тот же географический район. Или сообщение с просьбой перезвонить передается непосредственно на ваш пейджер. Не исключен вариант, что вам могут предложить высокооплачиваемую работу, причем вы можете ее и не искать.

Этот обман достиг такого размаха, что крупнейшая телефонная компания AT&T начала просто блокировать телефонные звонки в США, поступающие из Доминиканской Республики. В целом в год из ничего не подозревающих граждан "выкачивают" около 2 миллиардов долларов ежегодно и все изза того, что была изменена система телефонных кодов: типичный код для междугородних разговоров начинается цифрами 011, которые совсем не похожи на 809.

Современные Остапы Бендеры логично полагают, что их бизнесу мало что грозит, так как телефонным компаниям просто невыгодно бороться с этой напастью, так как они получают вполне весомые прибыли. Представители же правительства США признают, что ничего не могут сделать с иностранными телефонными компаниями. Все, что в их силах, — это проводить разъяснительную работу среди американцев.

Эти махинации затронули и столь популярную международную компьютерную сеть "Интернет". Начиная с февраля этого года, более 20 000 пользователей сети обратились с жалобами на то, что они стали жертвами обмана. Учитывая, что в Беларуси немало любителей сети "Интернет", которые также могут попасться на удочку жуликов, заметим, что здесь специфика несколько иная. Весьма часто используется неумирающий метод, при котором вам предлагается стремительно разбогатеть, если найдете несколько клиентов, готовых поиграть в одну игру с вами, то есть до боли знакомый метод финансовых пирамид.

Вовсю используется широкорекламируемая возможность покупок посредством сети "Интернет". Особенно это касается компьютерного оборудования и запчастей к нему. Вы оплачиваете покупку, а ее вам не поставляют или поставляют не то или не в тех количествах.

А еще вам могут предложить высокооплачиваемую работу на дому по обработке корреспонденции или сканированию графиков и фотографий. После того как вы исполните заказ, оказывается, что качество его исполнения не устраивает заказчика. То есть вы работаете самоотверженно, но бесплатно.

Поэтому, уважаемые соотечественники, будьте осторожны. Очень скоро опробованные за рубежом методы обмана будут использованы у нас. Так и хочется сказать: "Граждане, будьте бдительны!".

По материалам зарубежной прессы подготовил Евгений НЕСТЕРЕНКО.

Купон для частных объявлений

Заказ на размещение рекламного объявления в газете "Народная воля"

Ф.И.О. заказчика ____________________

проживающего ____________________

____________________ тел. ____________________

Прошу опубликовать в газете "Народная воля" мое рекламное объявление под рубрикой

____

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30

Квитанция об оплате прилагается.

(Дата) ____________ (Подпись) ____________

За допущенные по вине заказчика ошибки редакция ответственности не несет.

Стоимость одной газетной строки (30 знаков) 15 000 рублей. Оплата прозводится почтовым переводом на расчетный счет редакции газеты (см. ниже) или непосредственно через бухгалтерию "Народной воли".

Адрес редакции: г. Минск, ул. Энгельса, 34а. Р/с 3012122101135 в МинскКомплексБанке, код 734. Телефоны/факсы: 229-29-04, 229-29-06.

Наука и жизнь

Пища из "колдовской кухни"

Сначала кажется, что читаешь рассказы барона Мюнхгаузена. Арбузы без косточек, апельсины без кожуры, горох и морковь из консервной банки кажутся только что сорванными с грядки. Уже через несколько лет, утверждает немецкий журнал "Шпигель", все это можно будет купить в ближайшем супермаркете.

Речь идет о растениях, выращенных с помощью генной технологии. Пока что, по данным опросов, три четверти немецких покупателей отказываются приобретать такие продукты. Для большинства из них генная картошка или помидоры — пища из "колдовской кухни".

Между тем, напоминает "Шпигель", человек уже десять тысяч лет назад перестал пользоваться только дарами природы. Перейдя на оседлый образ жизни, люди стали выращивать особенно понравившиеся им дикие растения, отбирать семена наиболее стойких из них. Это было первым шагом к рождению биотехники. Позднее человечество научилось скрещивать растения друг с другом. Сотни тысяч полученных таким образом новых сортов растут на полях нашей планеты. Причем их наследственность изменяется намного сильнее, чем это делает генная технология.

Ведь при обычном скрещивании сразу же перемещаются тысячи генов, а ученые-генетики изменяют наследственность растения обычно путем пересадки лишь одного гена. В качестве "средства доставки" используются бактерии, которые инфицируют клетку растения, или же мельчайшие золотые шарики, которые, как дробь, проникают в клетку.

Обычные селекционеры неохотно говорят об использовании радиоактивного облучения при выведении новых сортов. А такие работы для получения искусственных мутаций ведутся с 60-х годов, причем проведено уже свыше 20 тысяч экспериментов с облучением практически всех видов растений: зерновых, сои, арахиса, картофеля, томатов, яблок, винограда, цитрусовых. В результате мутаций на сегодняшний день выращены и поступают в продажу 1800 новых сортов. Так, около 70 процентов твердых сортов пшеницы, используемых в Италии для производства макарон, — мутанты. Почти все произрастающие в Западной Европе сорта ячменя, применяемые для приготовления пива, — тоже мутанты. Если бы люди знали, что творится при разведении растений, считают эксперты по продовольствию, они перестали бы бояться есть генные томаты или же вообще отказались от овощей и фруктов.

Так опасны ли генные продукты для здоровья людей? Многолетние исследования с целью получить ответ на этот вопрос включали в себя тесты на токсичность и аллергию, анализы белка, испытания на животных. Пища, рожденная в генной лаборатории, утверждает "Шпигель", не таит в себе новой, дополнительной опасности по сравнению с тем, что уже имеется в обычных продуктах.

Взять хотя бы опыты по выращиванию морозоустойчивого картофеля, для чего используется "антиморозный ген" из обитающей в арктических водах камбалы. Если у кого-то возникает аллергия от этой рыбы, то ему, естественно, нужно избегать такого генного картофеля. Не случайно при продаже картофеля на упаковке дается предупреждение для аллергиков. Есть, однако, и примеры того, как генная технология приходит на помощь аллергикам. Первого успеха добились в этой области японские ученые, которым недавно удалось нейтрализовать белок, вызывающий аллергию от риса. Миллионы людей-аллергиков в Азии были вынуждены до сих пор отказывать себе в этом продукте.

Многие даже самые решительные противники генной технологии начали признавать, что она не угрожает здоровью людей. Ну а какая же все-таки польза от генных продуктов? Учеными уже созданы растения, которые не боятся сорняков или насекомых-вредителей. От этого они пока не стали вкуснее, но это только пока. В последние месяцы появляются сообщения о том, что генетикам удалось улучшить вкус продуктов. Так, американские ученые создали сорт картофеля, содержание крахмала в котором на 60 процентов выше, чем у обычных клубней. Такая картошка меньше впитывает в себя жира при приготовлении чипсов. Их австралийские коллеги добились первого успеха в изготовлении вина из измененных генным путем сортов винограда, вкус которого, как утверждают, стал намного лучше.

До сих пор генная технология использовалась для видоизменения растений. Ученые довольно сдержанно относились к экспериментам над животными — курами, овцами, свиньями. Главная причина заключается, как показывают опросы, в том, что потребитель еще не готов покупать мясо животных, измененных генным путем. Ведь это не генный картофель или томаты, с которыми вроде бы уже начинают смиряться. Играют свою роль и этические соображения. Оказалось, что гигантские свиньи, выращенные с помощью генов, страдают из-за деформации суставов и сердечной недостаточности.

Зато беспроблемным оказалось, на первый взгляд, разведение огромных рыб: лососей с генами трески, форелей с генами крыс и карпов с генами человека. Все эти гены способствовали резкой активизации гормонов роста. Так, колоссальных размеров генные лососи росли в десять раз быстрее их обычных сородичей и отличались поистине волчьим аппетитом. Экологи стали даже опасаться, что если эти монстры вырвутся на свободу из рыбоводческих ферм, то они лишат пищи обычных лососей. Именно по этой причине разведение генных лососей недавно было приостановлено. По крайней мере в ближайшие годы, как считает большинство экспертов, в магазинах не появится генное мясо или генная рыба.

Что же касается растений, измененных генетическим путем, то, по мнению немецких специалистов, это может дать мощный толчок развитию сельского хозяйства. По их оценкам, в ближайшие десять лет оборот мирового рынка зерна увеличится в результате этого на девять миллиардов марок.

В ожидании миллиардных прибылей крупные фирмы уже сейчас запасаются патентами на выращивание генной кукурузы или сои. В Европейском патентном ведомстве в Мюнхене скопилось несколько сот соответствующих заявок. Если эти фирмы станут "властелинами природы", опасается известная экологическая организация "Гринпис", многочисленным крестьянским хозяйствам грозит разорение.

М.ПОДВИГИН.

Частные объявления

■ Продаю

Столбы заборные, ДВП в г.Червене. Оплата любая. Тел. в Минске 214-26-36.

Дом в Слониме, все удобства, хозпостр. Тел. в Дятлово 826-33-06-90.

Аккумулятор БОШ-60. 37 $. Тел. 256-48-79.

Краску белую (эмаль ПФ-115), коричневую для пола (ПФ-266). Тел.: 246-22-77, 246-44-46.

■ Приглашаем

Работа на дому, обработка буклетов от 140000 руб. в день. Конв. с о/а. 220073, Минск, а/я 26 "V".

Работа на дому, обработка буклетов. От 100000 руб. в день. Конв. с о/а. 220073, Минск, а/я 26.

■ Услуги

Молодые опытные строители, родные братья, выполнят любые плотницкие работы недорого, качественно. Контактный телефон 263-55-97.

■ Разное

Аттестат № 001257 на имя В.А.Лебедь считать недействительным.

СШ №191 г.Мінска шукае спонсараў для заснавання музея імя былога настаўніка школы Валерыя Шаблюка "Старажытная гісторыя Беларусі". Тэл.: 2606-794, 2688-498.

Навіны са Швецыі

Адзін донар для двух хворых

Упершыню ў Скандынавіі зроблена перасадка печані ад аднаго донара адразу двум пацыентам. Аперацыя прайшла ў бальніцы Сальгрэнска ў Гетэбаргу. Пацыенты адчуваюць сябе здавальняюча і праз тыдзень пакінуць аддзяленне рэанімацыі.

Вялікая ўвага грамадскасці да гэтага факта тлумачыцца недахопам донарскіх органаў. А выкарыстанне аднаго донара для двух хворых павялічвае шанцы тых, хто мае патрэбу ў перасадцы.

Дапамаглі прэпараты?

Згодна з апублікаваным дакладам камісіі па пытаннях захворванняў на СНІД, колькасць людзей, заражоных ВІЧ-інфекцыяй, скарацілася ў Швецыі ў два разы. Медыкі звязваюць гэта з паспяховым выкарыстаннем прэпаратаў, якія тармозяць развіццё хваробы ў пацыентаў-вірусаносьбітаў, аднак не спяшаюцца рабіць якія-небудзь прагнозы, паколькі каб паназіраць за тым, як дзейнічаюць новыя лекі, патрэбен не адзін год.

"Вольва" нарошчвае абароты

Кампанія "Вольва" аб'явіла аб павелічэнні свайго прыбытку за першую палову гэтага года ў параўнанні з такім жа перыядам у мінулым годзе. Ва ўсім канцэрне толькі вытворчасць, якая выпускае грузавыя аўтамабілі, працягвае заставацца стратнай. А вось легкавых аўтамабіляў у гэтым годзе будзе прададзена на 12 мільярдаў долараў, і ёсць тэндэнцыя ўзрастання попыту на ўсе больш дарагія мадэлі.

Кіраўнік канцэрна Лейф Юхансан лічыць, што гэтыя паказчыкі — вынік вялікай рацыяналізатарскай работы, а таксама праведзеных у нядаўнім мінулым скарачэнняў. На яго думку, кампаніі яшчэ нямала трэба будзе зрабіць на шляху да новых вышынь аўтамабілебудавання.

Інэса МОІН, БелТА.

Як справы на памежжы?..

Як паведамілі ў прэс-цэнтры Дзяржаўнага камітэта Пагранвойск, за паўгода праз дзяржаўную граніцу было прапушчана звыш 7,5 мільёна грамадзян і больш чым 3 мільёны транспартных сродкаў. За аналагічны перыяд 1996 года адпаведна было прапушчана каля 7 мільёнаў чалавек і 1 мільён 872 тысячы адзінак тэхнікі. Пры гэтым у мінулым паўгоддзі пагранічнікі затрымалі 1707 парушальнікаў беларускіх рубяжоў, што амаль на паўтысячы больш, чым за першыя 6 месяцаў мінулага года.

Сярод затрыманых павялічылася колькасць прадстаўнікоў краін Афра-Азіяцкага рэгіёна, а таксама колькасць грамадзян, якія жадаюць выехаць за мяжу з падробнымі або чужымі дакументамі. Сумы кантрабанды таксама істотна змяніліся. Калі за першае паўгоддзе 1996 года было спынена 205 спроб незаконнага правозу праз граніцу грашовых сродкаў, а таксама культурных і матэрыяльных каштоўнасцей на агульную суму больш чым 3 мільярды рублёў, то ў гэтым годзе пагранічнікі выявілі 203 выпадкі кантрабанды на агульную суму каля 18 мільярдаў рублёў. Колькасць затрыманай зброі і выяўленых тайнікоў у транспартных сродках і грузах засталася фактычна на адным узроўні і склала адпаведна каля 70 і 100 адзінак.

Андрэй АЛЕКСАНДРОВІЧ.

Гродзеншчына дапамагае палякам, якія пацярпелі ад паводкі

Гродзенскі аблвыканкам вырашыў выдзеліць для аказання першачарговай дапамогі жыхарам рэгіёнаў Польшчы, якія пацярпелі ад паводкі, два чыгуначныя вагоны цэменту. Ён будзе накіраваны ў бліжэйшы час для выканання работ па ліквідацыі вынікаў стыхіі.

Як стала вядома карэспандэнту БелТА, сродкі на набыццё цэменту выдзяляюцца з абласнога бюджэту. Дастаўку яго даручана арганізаваць аддзелу знешнеэканамічных і рэгіянальных сувязей выканкама. Гарадскім і раённым выканаўчым камітэтам вобласці рэкамендавана таксама аказаць пасільную дапамогу польскім рэгіёнам-пабрацімам, якія пацярпелі ад паводкі.

Раней, як паведамлялася ўжо ў сродках масавай інфармацыі, з Гродна ў парадку гуманітарнай дапамогі ў адрас акружнога праўлення Польскага Чырвонага Крыжа ў горад Аполе адпраўлена партыя пітной мінеральнай вады "Кропелька". Па ініцыятыве беларускага Саюза палякаў, рэзідэнцыя якога знаходзіцца ў прыгранічным абласным цэнтры, акцыю арганізавалі сумеснае беларуска-польскае прадпрыемства "Сіда", таварыства з абмежаванай адказнасцю "Эліза" і сумеснае беларуска-германскае прадпрыемства "Інтрако".

Канстанцін БАЛАТЭВІЧ.

Забойствы, згвалтаванні, хабар...

У першым паўгоддзі гэтага года ў Беларусі зарэгістравана 65 тысяч злачынстваў, што на 3,5% болей, чым за адпаведны перыяд мінулага. Назіраецца найбольшы рост забойстваў і намераў на яго (на 13,2%), хуліганства (11,2%), вымагальніцтва хабару (8,5%), згвалтаванняў (6.7%). Выяўлена 6,6 тысячы асоб, якія ўчынілі эканамічныя злачынствы.

Сярод асоб, якія ўчынілі злачынствы, падлеткі складаюць 10%, жанчыны — 21%, а тыя, хто нідзе не працаваў і не вучыўся, — 40%. Раскрывальнасць злачынстваў склала 68%.

Віктар ДРОБАТ.

Дзень у гісторыі

25 ліпеня

■ У 1662 годзе, падчас вайны Расіі з Рэччу Паспалітай за Украіну, у Маскве быў жорстка падаўлены г.зв.Медзяны бунт супраць царскага ўрада, які рабіў выплаты медзянымі грошамі, а падаткі збіраў сярэбранымі.

■ У 1865 годзе на грэчаскім востраве Корфу памёр англійскі доктар Джэймс Бары — у сапраўднасці Джэйн Бары, першая ў свеце жанчына-доктар. Усё жыццё яна насіла мужчынскую вопратку і фрызуру і нават даслужылася да генеральскай пасады ў брытанскім войску. У 1819 годзе, калі Бары кіравала вакцынацыяй гарнізона Кейптаўна, яна ўзяла ўдзел у дуэлі, што паклала канец яе вайсковай кар'еры. Яна мела некалькі каханкаў і пазашлюбнае дзіця, але афіцыйна яе прызналі жанчынай толькі пасля смерці.

■ У 1917 годзе французскі суд прыгаварыў да пакарання смерцю знакамітую германскую шпіёнку Мата Хары (Маргарэту Цэле), якая з вялікім поспехам выступала ў Парыжы з усходнімі танцамі і мела шмат каханкаў сярод афіцэраў Генеральнага штаба.

■ У 1934 годзе, падчас нацысцкага путчу ў Аўстрыі, быў застрэлены канцлер краіны Энглеберт Дольфус.

■ У 1937 годзе на Прывакзальнай плошчы ў Мінску адбыўся мітынг, прысвечаны сустрэчы з Чкалавым, Байдуковым і Беляковым, якія па чыгунцы вярталіся на радзіму пасля пералёту Масква — Ванкувер над Паўночным полюсам.

■ У 1938 годзе адкрылася 1-я сесія Вярхоўнага Савета БССР 1-га склікання, абранага на падставе Канстытуцыі БССР 1937 года. Дарэчы, не зусім зразумела, чаму цяперашні ВС, абраны паводле Канстытуцыі іншай дзяржавы — Рэспублікі Беларусь, называюць Вярхоўным Саветам 14-га склікання.

■ У 1989 годзе на некаторых дарогах Паўднёвай Нарвегіі мясцовыя ўлады ўсталявалі знакі з выявай прывіду, каб папярэдзіць вадзіцеляў пра небяспеку ад звышнатуральных сіл, якія нібыта сталі там прычынай шматлікіх аварый.

Юрась БАРЫСЕВІЧ.

ТЕЛЕПРОГРАММА

Пятница, 25 июля

Белорусская программа

7.30 Утренний коктейль.
7.45, 19.10 "Музыкальная обойма".
7.50, 16.50 Экономикст.
8.00, 13.00, 15.00, 18.00, 23.30 Новости.
8.10 Телебарометр. Прогноз погоды.
8.20 Темная комната.
8.45 Бархатный сезон.
9.15 Мультфильм.
9.55 "Все дело в шляпе". Развлекательно-познавательная игра-викторина.
10.25 "Переход". Передача для подростков.
10.45 Телевизионный дом кино.
11.15, 18.20 "Сенсация-2". Телесериал (Канада-США).
12.05 Симфония № 9. К 60-летию композитора Д.Смольского.
15.15 Док. фильм.
15.35 Мультфильм.
15.55 Белорусский меридиан.
16.15 Ток-шоу. "Это моя работа".
16.40 Музыкальный антракт.
17.00 "Столица".
19.15 "Хроника праздничных дней". Фильм 5-й.
20.30 Летний день села.
20.40 Колыбельная.
21.00 Панорама.
21.50 "В джазе только девушки". Развлекательная программа.
22.20 "Цептер" представляет: "34-й скорый". Худ. фильм.
0.00 Акколада.

ОРТ

8.00,14.00, 17.00, 22.15 Новости.
8.15 "Девушка по имени Судьба". Сериал.
9.05 Моя семья: юная семья.
9.55 Пока все дома.
10.25 Играй, гармонь любимая!
14.15 "Супер-Дейв, Сорвиголова". Мультсериал.
14.40 Москва XX. Мировое кино. Фильм "Новый Гулливер".
15.40 "Незнайка учится". Мультфильм.
16.05 Музыкальная программа "50 x 50".
16.30 Вокруг света.
17.20 "Девушка по имени Судьба". Сериал.
18.25 Погода.
18.30 Человек и закон.
18.55 Поле чудес.
19.45 Спокойной ночи, малыши!
20.00 Время.
20.35 Программа передач.
20.40 Имена мафии в детективном сериале "Строго на юг".
21.30 Взгляд.
22.25 Ночной кинозал. Михаил Ножкин в боевике "Одиночное плавание".
0.05 Программа передач.

Канал "Россия"

7.00, 10.00, 16.00, 19.00, 22.00 Вести.
7.20 Программа передач.
7.25 Лукоморье.
7.45 Посмотри на себя.
8.00 Православный календарь.
8.05 "Клубничка". Телесериал.
8.35 "Аншлаг" представляет.
9.10 "Санта-Барбара". Худ. фильм.
14.05 "Неизвестные люди России". Фильм 3-й.
14.45 "Впереди, мне казалось..." Памяти М.Таривердиева.
15.10 Деловой автограф.
15.15 Телемагазин "Квантум".
15.25 "Клубничка". Телесериал.
16.20 Там-там новости.
16.30 Лукоморье.
16.55 Посмотри на себя.
17.05 Соотечественники.
17.40 Товары — почтой.
17.45 Представляет "Проект-Арсенал".
18.00 "Санта-Барбара". Худ. фильм.
19.35 Добрый вечер.
20.10 "Офицеры". Худ. фильм.
22.30 Программа передач.
22.35 "Скорпионс" в России". Европейское турне.
23.50 Подиум д'арт.
0.35 Товары — почтой.

Санкт-Петербург

12.30, 15.30, 18.30, 20.25 Информ-ТВ.
12.45 "История любви". Сериал.
13.35 Срок ответа сегодня.
14.05 Советы садоводам.
14.25 Осторожно, Виссарион!
15.40 Телеслужба безопасности.
16.00 Ток-шоу "Наобум". Ректор Гуманитарного университета А.Запесоцкий.
16.35 "Вуокса". Телефильм.
16.45 Турнир памяти Э.Стрельцова.
17.25 Телемагазин.
18.45 Спорт.
18.55 "Суматоха". Мультфильм (Болгария).
19.10 "История любви". Сериал.
20.00 — 20.30 Телестанция "Моя Россия".
20.30 Игра "Лотто-Бинго".
21.30 "Телекомпакт". Музыкальное шоу.
22.20 Телеслужба безопасности.

НТВ

5.00 Сегодня утром.
8.15 Мужской сериал "Полиция Нью-Йорка" (США).
9.15 Программа для детей "Улица Сезам".
9.45 Новости кино.
10.00 Женский сериал "Госпожа Следователь". "Пожар" (Франция).
11.00, 13.00, 15.00 Сегодня днем.
11.20 Детям. Мульфильмы "Том и Джерри в детстве" (США). "Сказка о рыбаке и рыбке".
12.00 Док. сериал "История Флота Российского" из цикла "Россия. Забытые годы" (Великобритания — Россия).
13.20 Мир кино. Джан-Мария Волонте в политическом детективе "Об убийстве — на первую полосу" (Италия — Франция).
15.10 Кинотеатр юного зрителя. Худ. фильм "Голубое дерево" (Аргентина — Италия).
16.00 Дистанция 60.
17.00 Криминал.
17.15 Впрок.
17.30 Футбольный клуб.
18.00, 21.00 Сегодня вечером.
18.40 Русский детектив. Елена Бутенко и Всеволод Ларионов в остросюжетном детективе "Русская певица" (Россия — Дания).
20.40 Алло, Фима!
21.45 Фестиваль мини-сериалов. "Мельницы богов". 2-я серия (США).
22.45 Времечко.
23.15 Мир кино. Эндрю Робинсон и Клер Хиггинс в фильме ужасов "Восставшие из ада-1" (Великобритания).

ТВ-6 Москва

6.00, 8.00, 13.50, 20.45, 22.55 Шесть новостей.
6.10, 16.35, 17.45, 23.25, 0.30 Дискканал.
6.40 Мультфильмы. "Если падают звезды", "Как Петя Пяточкин слоников считал".
7.10, 17.10, 23.10 Дорожный патруль.
7.20 Рецепты от "Цептера".
7.30, 8.10, 10.35, 12.40, 15.45 Телемагазин "Спасибо за покупку!".
7.45, 10.25, 17.00 Аптека.
8.30 Ток-шоу "Мое кино" с Александром Олейниковым.
9.25 Сериал "Семья Кэмпбеллов".
10.55 Кинотеатр ТВ-6. Драма "Три" (Югославия).
12.30, 0.10 Знак качества.
13.10 Мультфильмы. "Песенка в лесу", "Трудолюбивая старушка", "Самовар Иван Иванович".
14.00 Кинотеатр ТВ-6. История государства Российского."Бег", 2-я серия.
16.05 Сериал для подростков "Флиппер".
17.25 "Ералаш".
17.35 Минский Телешоп.
18.55 Кинотеатр ТВ-6. Майкл Джей Фокс в фильме "Волчонок" (США).
21.00 Кинотеатр ТВ-6. "Волчонок II" (США).

8-й канал

18.00 Сегодня с Мэрилен Хикки.
18.30 "Странные истории". Телесериал.
19.30 Аэробика "Новый Эдем".
20.00 Мультфильм.
20.30 Спорт-action.
21.30 Сцена Европа.
22.00 Джеймс Бонд - агент 007. "Никогда не говори никогда". Худ. фильм.

Адрас рэдакцыі:
220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: (017) 229-28-71.
Тэл./факс рэкламнага аддзела: 229-29-04.

Індэкс 63222.

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф СЯРЭДЗІЧ

За інфармацыю, размешчаную ў рэкламных аб'явах, рэдакцыя адказнасці не нясе. Рэгістрацыйнае пасведчанне №246. Нумар газеты надрукаваны з дыяпазітываў у ЗАТ "Летувас рытас". Адрас: г. Вільнюс, пр-т Гедыміна, 12а. Падпісаны ў друк у 21.00. Фармат А-2. Тыраж: першы завод —50 200 экз. Заказ №1423